

VYTAUTAS MAČERNIS VILNIUJE

Atsiminimų pluoštas poeto 25 metų mirties sukakčiai

KAZYS BRADŪNAS

Pirmojo bolševikmečio metais (1940), uždarius okupantui Teologijos - filosofijos fakultetą Kaune, kone visi šio fakulteto studentai, o drauge ir Vytautas Mačernis, persikėlėme į Vilniaus universitetą. Vytautas, tada vis intensyviau rašydamas savo vizijas ir sonetus, nuo literatūros mokslų čia pradėjo atsukti ir Vilniuje savo studijų pagrindu pasirinko filosofiją, jau visą laiką ją dabar uoliai studijuodamas pas profesorius Sezemaną ir Karsaviną. Tada ir visoje jo kūryboje ima atsirasti daugiau ir daugiau filosofinio mąstymo, kartais juo net nuskriaudžiant poetinį laisvumą ir vaizdingumą. Vilniuje Mačernis tačiau neatpa kokių užsidarėlių ir nebėga nuo draugų, kai kauniškų mūsų Čepurnos restorane sostinėje pakeičia kitas viduramžiškoje Literatų gatvėje. Bet Vytautas vis labiau kniaubiasi į knygas, vis su viskuo lyg ir labiau skuba, vis darosi kažkaip neramesnis. Tada jam ir pasirašo, manyčiau, visai autentiški jo anuometinės būsenos posmai:

Savo sielą, alkaną kaip žvėrį,
Maitinu geriausiais žemės vaisiais:
Mokslu ir menu. Tegul ji gėris
Spalvomis ir tonais įkvėptaisiais.

Mačernio kūryboje imamas jausti kažkoks betoveniškas galinėjimas su likimu, kažkoks grėsmingas požeminis dudenimas lyg ano muzikos giganto simfonijoje. Pirmas toks grėsmingo likimo šešelis jau nukrinta anoje dar, rodos, tokioje idiliškos gamtos kupinoje Ketvirtojoje vizijoje paukščio sparnų šešėlio motyvu, primenančiu taipgi idilišką, bet kartu ir baugiai grėsmingą milžinišką Čiurlionio paveikslą paukštį viršum pienės pūku bežaidžiančio kūdikio, Saulėtos vasaros ramybės kupinoje Ketvirtojoje vizijoje pirmą kartą suskamba kontrastiškai šiurpus motinos mirties akordas:

Šiame numery

- Prasminga veikla, talkanti į dramaturgus.
- Vytautas Mačernis Vilniuje.
- Mačernio eilėraščiai.
- Monikos Jonynienės atsiminimai apie Vytautą Mačernį.
- Viešpatie, atitolink tautos slogas.
- Mokslo ir kūrybos simpoziumo ekrane: prof. dr. V. Vardys, dr. A. Klierė ir kun. K. Trimakas, S. J.
- Dalios Kučėnienės vokalinis koncertas.
- Europos operas lankant (Prahą).
- Su muziku Juozu Bertuliu amžinai atsisveikinus.
- Moterų gyvenimas.

Tiktai staiga į mano langą krito paukščio ištiestų sparnų šešelis,
Pridengdamas man šviesų džiaugsmą ir svajas.
Aš suvirpėjau, puoliau prie senolės
Ir verkdamas kritau į ištiestas rankas.

Ir aš matau, kaip bunda vakaras,
slypėjęs miško pakraščiu šešėliuos,
Matau, kaip slenka jis per lygumas plačias
Ir motinos — mirties šaltom, kaulėtom rankom
Aplėbia mano darbo ir kančios dienas.

Ir tos mirties šaltos rankos nuo tada vis intensyviau ir intensyviau ima sklaidyti jo rankraščių puslapius, kulminacinį tašką pasiekdamos jau poeto mirties metais parašytame pilname sarkazmo ir net šiurpaus grotesko sklidiname eilėraštyje "Garsus Toreodor, Mirtis baisioji". Reikia pasakyti, kad kone kiekvienas Mačernio eilėraštis, kiek jis išsipasakodavo, turėjo kokią nors inspiraciją pačioje gyvenimo tikrovėje, laimingoje ar nelaimingoje kasdienybėje. Sakysim, rašyti apie Mirtį Toreodorą buvo įkvėptas baisios šeimos nelaimės. Poe-

(Nukelti į 2 psl.)

Poetas Vytautas Mačernis, nuo kurio žuvimo spalio 7 suėjo 25 metai. Sukaktį minėdama, studentų atelitininkų Korp! šatrija spalio 18 d. (kitą šeštadienį) 8 v.l. v.k. Junimo centre, Chiegoje, inscenizuoja Mačernio poezijos spektaklį "Visienės Clarissimae". Pastatymas ir muzika Dariaus Lapinsko. Dalyvauja: Aldona Stempužienė, Karilė Baltrušaitytė, Leonas Barauskas, Bronius Maciukevičius ir Chicagos akademinių jaunimas.

Iš Vytauto Mačernio poezijos

ANTROJI VIZIJA

Zinau, kad žemėje yra vieni namai,
Kuriais dabar ateina rytas nuostabus,
Ten ilgesingai gieda prietemoj gaidžiai.
Ir ūkininko žingsniai aidai ten aplink namus.

Pasilenkiu prie žemės ir stebiu,
Kol rytmečio rasoj sudrėksiu kalvų kvėpėjime
Apsvaigsta man galva...
Tenai toli yra laukų,
Kur auga vien rugiai šviesių spalvų,
Kur triukšmo gatvių purvinų Nėra.

Įsiklausau: Iš ten, kur šviečia vaiskios tolumos,
Saldus traliavimas atklysta į mane.
Ir aš matau: piemuo tarp pirštų meldą laiko
Ir pučia, eidamas aukštyrų upe...

Ir taip, tarytum toji upė nerami,
Vingiuojanti tarp girių melynų, raistų ir pelkių —
Tasai traliavimas
Ligi širdies gelmių giliausių smelkias.

Ir ašen laimės svaiguly jaučiu,
Kaip meldo paprasta daina
Pažadina iš miego slėnius ir laukus...
Išaina kažin kur nakties tamsa —
Ir keliai miglom jos liūdesys sunkus...
Vėl slepiasi po stogais šikšnosparniai juodi,
Pabūgę rytmečio šviesos.

O aš einu vėl žemės ilgesy
Regėjimų liepsna liepsnot.

SONETAI

XLVIII
Būk, gyvenime, man neteisingas,
Būk vėsiu patyrimų karčių

Ir sunkių pralaimėjimų ringas,
Iš kurio grįžčiau pilnas žaizdų. —

Bet būk didelis ir vienkartinis,
Pažymėtas didžiųjų kančių —
Skausmo platumos — mano tėvynė: —
Jas išplėsk begalybėn, meldžiu.

Sūkury nuolatinės kovos
Niekada palankiai nešypsoki
Ir nuo laimės laikyk atokiai.

Man neduoki draugų, mylimos —
Svelnumu jie mane pražudys, —
Mirsiu aš, mirs kovos troškuly.

LVII

Už lango regis vakaro dangus ugninis,
Jame iškyla ažuolais apaugusi kalva.
Tenai ramus senolių mano kapinynas
Ten žemė, juos pridengusi, puri, lengva.

O čia — senolių namas, didelis ir tvirtas,
Jame gyvena atkakli, žemaitiška dvasia.
Nevenas, ją nešiojės, dulkėmis pavirto,
O ji vis auga ir tvirtėja ainių kartose.

Kiekvieną vakarą iš kapinyno seno
Senoliai grįžę mano kambarį susėda
Aplink mane plačiu ir taisyklingu žiedu

Ir ima tarp savęs įvertint darbus mano:
Jeigu atranda kartais esantį vertu kurį,
Aš stoviu ir džiaugsmu liepsnoju žiedo vidury.

LXV
Uždamas per dangų šiltas marių vėjas
Neša grįžtančius paukščius per vandenį plačius

Ir dainuodamas, į sausumą atėjęs,
Išmeta iš medžių jų supuvusius lizdus.

Jis ateina šniokšdamas per lygumas pilkasis,
Nuo dangaus šturkščiai nuplėšia debesų skaras:
Saulės kamolių plačiai palieja žemės tasyk
Virpuliuojančios ir plūstančios ugnies upės.

Medžių pumpurai pilki, poškėdami dusliai,
Aižėja ir sklaidžiasi gleivėtais lapais
Ir toli aplinkui nirtulingai kvepia.

Džiūsta vėjuje ir saulėje visi keliai;
Ir širdis, į tolumas melsvas įsižiūrėjus,
Jais norėtų skrist tolyn, kaip skrenda vėjas.

PAJŪRIO VAIKAI

Mes gyvenom prie jūros tada
Du geri, du laimingi vaikai,
Palikti vandenį ir šviesų globoje,
Palikti vienu du amžinai.

Mes klajojom pajūrio taku,
Neidami protingyn, nei senyn,
Du draugai tų žuvėdrų baltų, —
Krintančių, lyg akmuo, vandenin.

Kai išvargę vėlai vakare,
Mes sumigdavom kur po medžiu,
Aš sapnuodavau jų, ji mane —
Begalybė sapnų nekaltų.

Mes tetroškom gyventi drauge
Du vaikai mėlynam pajūry —
Lig mirties, o po jos
Būt palaidoti paukščių žinia,
Kad sapnuos amžinuos
Jie dainuotų kur nors netoli.

Kertinė Parastė

PRASMINGA VEIKLA, TAIKANTI Į DRAMATURGUS

"Mes pasižadame padengti konkurso išlaidas", taip prakilniai būsimam dramos konkursui įsipareigojo Los Angeles Dramos sambūrio nariai.

Šiam reikalui aptarti rugsėjo 21 d. ponų Mackelių namuose susirinko visas branduolys Sambūrio aktorių. Man, kaip svečiui, teko tik ausis ištempus klausytis. Visų pirma rež. Daila Mackialienė įžanginiame žodyje iškėlė konkurso tikslą: išjudinti dramaturgus artėjanti antrajam Teatro festivaliui, kuris įvyks 1971 m. Chiegoje. Rašytojai stalčiuose turi rimtų veiklų, kurie prašosi išleidimo ir pastatymo. O gal šiai progai jie parašys ir naujų. Sambūrio valdybos pirm. Gr. Raibienė paaiškino premijos finansavimo reikalus ir kvalifikuotos komisijos sudarymą. Po to sekė gyvos diskusijos. Iš šalies stebint, džiaugsmas kuteno širdį, nes mačiau jaukioje terasoje, po žalsva pastoge, bręstant neeilini, sekmadienio popiečio šviesa paženkliną planą. Prasmingą ir taurų.

Buvo nutarta: Sambūris netrukus paskelbs dramos konkursą. Už geriausią veiklą bus paskirta 1.000 dolerių premija. Tą veiklą Sambūris pastatys antrojo Teatro festivalio metu. Apie konkurso detales ir komisijos sąstatą bus skelbiama vėliau.

Kaip minėjau, premijos mecenatu pasižadėjo būti pats Sambūris. O man kilo noras dėl to priekaištauti; kam jie

save skriaudžia, nes ruošia, pastatymo išlaidos (plius kelionė) ir taip didžia dalimi plaukia iš narių kišenės. Čia buvau drūtai perkirstas akt. Vinco Dovydaičio: "Mes garantuojame premijos išmokėjimą patys. Medžioti mecenatus mums kažkaip netinka ir nėra laiko. Apskritai, apie pinigus dabar nedera šnckėti." Taigi, niekas apie tai daug ir nešnekėjo. Kiekvienas davė savo pažadą, ir su tuo buvo baigta. Tylėjau, galvodamas apie mūsų vietinės (ačiū Apvaizdai) pasiturinčios visuomenės išteklius. Man nesinorėjo tikėti, kad konkurso finansavimo garbe nenorės pasidalinti kiti, kurie visuomet laukte laukia tokių progų. Čia reikia pridurti, mūsų tarpe riteriškos mėlės menai niekad nestinga. Tiesa, buvau Sambūrio narių prašomas apie finansavimo būdus niekur niekam neminėti. Štai, nusikaltau, išplepėjau. Turiu blogą įprotį — negaliu paslapčių užantįje laikyti.

O dabar prie paties veikalo. Buvo nuspręsta jokiomis intencijomis dramaturgų nevaržyti. Laisvas kraštas, laisvas konkursas ir laisvi mūsų šekspyrų! Beje, sambūrio aktoriai nebūtų žmonės, jei nepuoselėtų pagėdavimų ir troškimų. Todėl šia linkme ir pasipylė viena po kitos jausmingos nuomonės. Įsitikinau, kad mūsų egzodo scenos gaivintojai trokšta valdinti tuos veikalus, kuriais jie gali prabilti į žiūrodėl to priekaištauti; kam jie

(Nukelta į 4 psl.)

RONDO

Tu pamiršai mane,
Ir aš tave pamiršiu.
Negaila to, bet kai kada,
Iškilę į paviršių,

Prisiminimai drumsčia širdyje
Ir plūsta bangomis per viršų...
Tu pamiršai mane,
Ir aš tave pamiršiu.

Belieka tik refrenas dainoje —
— Bet aš jo nepamiršiu —
Kaip vėjas vandenų paviršių,
Palies švelniai tave:
Tu pamiršai mane.

MALONĖ

Paniekinę džiūgumus ir potroškius žemus,
Staiga sulaikancia ranka palietus,
Tesaugo Viešpaties malonė mus,
Kai nuodėmių taurė pilna
Jau tapo žemės išlieta...
Palaukim, kol šviesos ir meilės vandens
Jis Pats malšinti troškulio ateis.

MINIATJORA

Įsiklausyk: kaip skamba laiko pakrašty
Pirminiai muzikos garsai.
Lyg lengvo vėjo iš Anapaus atnešti
Dainuojančių vaikų balsai.

Mokslo ir kūrybos simpoziumo ekrane (II)

Prof. dr. Vytautas Vardys

JURGIS JANUŠAITIS

Mokslo ir kūrybos simpoziumo organizavimą mintimi gyveno bei jį realizuoti padėjo ir prof. dr. Vytautas Vardys, University of Oklahoma politinių mokslų profesorius ir šio universiteto Muencheno Centro, Vokietijoje, direktorius.

Prof. dr. Vytautas Vardys, žemaitis sūnus, nuo Kretingos, gimęs 1924 m. rugsėjo mėn. 2 d. Jaunystės dienas praleidžia nepriklausomoje Lietuvoje. Mokošis Palangos prog., Telšiu, Vilniaus ir vėliau Eichstaetto kunigų seminarijose. Tuo metu studijuoja filosofiją ir literatūrą. 1949 m., atvykęs Ameriką, tęsia mokslus Carroll College, Helena, Mont., kur įsigyja bakalauro laipsnį. 1953 m. Wisconsin universitete gauna magistrą ir 1958 m. tame pat universitete studijas apvaidina doktoratą.

Prof. dr. V. Vardžio specialybė — politiniai mokslai, gi specializacija — palyginamoji valstybinė santvarka, ypač Sov. Sąjunga ir Rytų Europa, naujų laikų istorija, sociologija bei politinė filosofija.

Dirbdamas savo tiesioginį darbą, prof. dr. V. Vardys plačiai reikšėsi moksliniais straipsniais JAV, Vokietijos ir Indijos žurnaluose bei knygose išspausdindamas daugiau kaip 20 mokslinių darbų. Jo straipsniai tilpo JAV žurnaluose: Slavic Review, Problems of Communism, Russian Review, The Review of Politics, Midwest Journal of Political Science ir kit. Vokietijoje — Ost-europa ir Indijos — International Review of History and Political Science. Jo pasirinktos temos daugiausia lietė Lietuvos problemas, apimdamas laikotarpį nuo 1918 metų iki šių dienų. Kitose temose lietė ir nagrinėjo sovietų tautybų politikos aspektus, Vokietijos socialistų partijos teoriją bei JAV kongreso problemas. Jis suredaguavo knygą, pats daug joje rašydamas, „Lithuania under Soviets“ (NY: F.A. Praeger, 1965), o taip pat yra parušęs knygos manuskriptą apie Karolį Markšą (skaitiniai ir analizė), kurią netrukus išleis viena amerikiečių leidykla.

Prof. dr. V. Vardys dar nepriklausomoje Lietuvoje pradėjo puikiai valdyti plunksną ir aktualių minčių jo straipsnius užtikome Ateities Spinduliuose, Ateity, XX Amžiuje, Zemeičių Ze-

mėje, Naujojoje Lietuvoje, Studentų Dienose, Tėviškės Žiburiuose, Drauge, Darbininke, Lietuvių Dienose, Aiduose, I Laisvę, Lituanus, Liet. Enciklopedijoje ir kit. Jis rašė literatūrinėmis, politinėmis bei ideologinėmis temomis, o taip pat eilę metų „Drauge“ komentavo Amerikos vidaus ir užsienio politikos klausimus.

Prof. dr. V. Vardys yra uolus visuomenininkas nuo pat moksleivio dienų. Jis uoliai dirba Moksleivių ateitininkų sąjungoje pokario Vokietijoje ir Studentų ateitininkų sąjungoje JAV, jose eidamas pirmininko pareigas. Jis veiklus Ateitininkų federacijos

Prof. dr. Vytautas Vardys

tarybos narys ir pirmininkas, Lietuvių studentų sąjungos JAV vienas iš steigėjų ir pirmasis šios sąjungos pirmininkas. Jis vadovauja LB Milwaukee apylinkėi, yra LB JAV Tarybos narys, I Laisvę fondo lietuviškajai kultūrai ugdyti pirmasis pirmininkas, Ateities, I Laisvę, Lituanus žurnalų redaktorius. Pirmosios Baltųjų mokslininkų konferencijos pirmininkas ir vienas iš Baltųjų studijinės draugijos organizatorių. Jis yra skaitęs daug rimtų ir mokslinių paskaitų JAV politinių mokslų draugijose, įvairiuose suvažiavimuose ir lietuviškajai visuomenei.

Šį talentingą mokslo vyrą, uolų visuomenininką turėsime progos sutikti Mokslo ir kultūros simpoziume, Chicagoje, kuris įvyks Padėkos dienos savaitgalį, lapkričio 26 - 30 d. d. Midway House Motel ir Jaunimo centre. Šiame simpoziume prof. dr. V. Vardys vadovaus moksliniam ir sėdžiui, kuriame bus nagrinėjami visuomeniniai mokslai.

Dr. Arvydas Klierė

Ruošiamame Mokslo ir kultūros simpoziume dr. Arvydas Klierė, sekmadienį, lapkričio mėn. 30 dieną Jaunimo centre bendrame posėdyje skaitys labai įdomią paskaitą — mokslas 2000 metuose. Dr. A. Klierė buvo taip pat vienas iš tų žmonių, kuris rūpinosi išeivijoje suaukšti jaunųjų mokslininkų ir profesorių suvažiavimą. Šį sumanymą realizuojant ir ruošiant suvažiavimo programą, jis įdėjo daug sielos ir darbo.

Dr. Arvydas Klierė gimė 1935 m. Kaune. Mažas iškeliavo į tremtį ir joje baigė pradedamuosius mokslus. Atvykęs į JAV, mokošis Illinois universitete, Urbanoje, kuriame 1956 metais elektros inžinerijos mokslą baigia su B. S. laipsniu. Būdamas gabus moksle, gavęs Henry Earle Riggs stipendiją, studijas tęsia Michigano universitete Ann Arbor ir 1957 m. gauna M.S. laipsnį. Kurį laiką padirbėjęs Armour Research Foundation, Chicagoje, 1959 m. sugrįžta į Michigano State universitetą testų studijų ir 1962 metais jas baigia, įgydamas iš elektros inžinerijos Ph.D. laipsnį.

Baigęs aukštąjį mokslą ir gavęs doktoratą, dr. Arvydas Klierė

Dr. Arvydas Klierė

rė persikelia į Californiją ir pradeda dirbti Technologijos institutu, Jet Propulsion laboratorijoje, kurioje pastaruoju metu užima pagrindinio tyrinėtojo pareigas planetinių atmosferų tyrinėjimui radio bangų metodu. Ryšium su Marso ir Veneros atmosferų matavimo rezultatais, laike Mariner erdvėlaivių praskridimų, dr. A. Klierė yra paskelbęs visą eilę mokslinių darbų. Jo įdomią paskaitą turėjo progos išgirsti ir Chicagoje lietuvių visuomenės (Nukelta iš 6 psl.)

Vytautas Mačernis Vilniuje

(Atkelta iš 1 psl.)

to tėvų jų pačių kieme mirtinai buvo nudūręs nuosavas bulius. Tos nelaimės potekstėje ir atsirado šitas žinomas eilėrašitis:

Garsus Toreador, Mirtis baisioji
Gyvenimo arenoje vaikšto išdidi
Ir pergalem naujom kasdien triumfuoja: —
Jai turi pralaimėt sunkioj kovoj visai!

Ji rodo mums raudoną laimės skara.
Mes puolam ją, tartum įsiutę gyvuliai,
Kol aštrų durklą ji širdin suvaro,
Iš mūsų narsio pasijuokus įžūliai.

1943 metais Mačernis jau buvo baigęs savo Vizijų ciklą. Kas antrą penktadienį universiteto humanitariniame fakultete ruošdavome su prof. Mykoliaičio-Putino pritarimu, taip vadinamas, literatūros popietes, į kurias prisiirinkdavo apšči studentų net iš kitų fakultetų. Skaitydavome savo kūrybą, ginčydavomės, kritikuodavom vieni kitus. Prof. V. Mykolaitis paprastai visada į anas popietes ateidavo, laikydavosi labai santūriai, pasilikdamas savąjį žodį popietės pabaigai, leidamas visiems laisviausiai išsikalbėti. Sugundėme ir Vytautą vieną popietę paskaityti visas savo Vizijas. Sutiko. Ir tai buvo man visą gyvenimą nepamirštamas įspūdis. Mačernis jas taip hipnotizuojančiai ir sugestvyiai skaitė, kad visi klausėsi, tiesiog kvapą sulaikydami. Ir štai jis skaito savo septintąją viziją, kurioje, man atrodė, telpa visas Mačernis ir dėjine ir vaizdine prasme:

Anoj pavasario laukų ir žemės
laiminimo šventę
Džiaugsminga nuotaika užliejo mano protėvių namus.
Atejus vakarui, pro langus pasipylė smagios šviesos,
Ir pasigirdo juokas įstabus.

Ir vienas aš grįšiu vėl į protėvių namus, ant rankų nešdamas karalių gėlę.
O pasitikt išeis išdidios vakarų ir šiaurės gentys,
Ir jų gražuolės moterys ir aukštos šviesiaplaukės jų mergaitės.
Atejusios į žemės laiminimo šventę.

Viziją pabaigus, santūrusis prof. Mykolaitis-Putinas nešituri ir nelaukia, kaip paprastai, visa ko galo, bet staiga pakyla iš auditorijos pirmos eilės ir mums visiems kažkaip nelauktai ir patetiški pradeda: „Va, tai tikra poezija ir tikras poetas!“. Ir šitas Mykolaičio-Putino pripažinimas Mačerniui buvo tada didelė paguoda ir galutinis įtikėjimas savo talentu. Tai buvo lyg pats brangiausias atpildas jam už tai, ką ligi tol buvo parašęs. Nuo dabar Mačernis rašo sonetą po soneto su dideliu įkarščiu, labai skubėdamas, neturėdamas laiko ju ne perredaguoti ar išdailinti, kai vienas po kito liejosi vis nauji ir nauji. Tai buvo, man rodos, ta pati kūrybinė kaitra, kuria, nujausdamas savo likimą, kadaise degė ir Čiurlionis, tapydamas paveikslą po paveikslą, per daug nesirūpindamas nei dažų, nei popieriaus kokybe. Ir ar ne pranašiški, tokie galantiški Vytauto Mačernio žodžiai, rašyti penkis mėnesius prieš savo mirtį:

Praeinančiam pasaulyje praesiu,
Kasdien suduždamas, bet išdidus;
Mylėdamas skurdžiosios žemės vaisių
Ir moteris, ir saulę, ir sapnus.

Kaip svečias, pakviestas į šventę šviesia,
Aš paraguosiu vynes ar svaigus,
Aš tik gėlių spalvom pasigėrėsiu,
Savin gėlių įkvėpsiu jų kvapų;

Ir mylimos nerūpestingą veidą
Lengvai palietęs pirštais
Virpančiais,
Triukšmingai muzikai aplinkui aidint

Ir atsiveikins tik moutu su svečiais,
Ir atsiveikins tik moutu su svečiais,
Ir atsiveikins tik moutu su svečiais,

Po žemę ir pilkų dangum!
Aš einu, palenkęs galvą,
Ir mąstau, kaip stielai artimi
Tie ruši laukai ir kalvos.

Poetas Vytautas Mačernis, su studentų šatriječių kepure, Vytauto Didžiojo universitete Kaune 1940 metais.

Palikęs žiburius toliau jų šventei degti, —
Išeisiu vienišas į amžinąją naktį.

Savo trumpame gyvenime ir okupacijų slogutyje nors ir ne vienos knygos neišleisęs, Vytautas Mačernis turėjo pasijusti Vilniuje nemirtingas ir išdidus, kur jo poezija laimėjo tokį milžinišką minios ir drauge kone didžiausio anuometinio mūsų literatūros autoriteto pripažinimą. Be kita ko, reikėtų pasakyti, kad tikrą Mačernio poezijos grožį būdavo galima pajusti, tik jam pačiam savo kūrybą skaitant. Net ir prastesnis jo eilėraščių žmonės literatūros vakaruos tiesiog pagaudavo taip, kad poetas jį turėdavo kartoti kaip solistas koncertuose daina. O tada literatūros vakarai Vilniuje — Filharmonijos salėje tikrai buvo šaunūs.

Ir viename jų publika tiesiog kaukė, paskaitčius Mačerniui šį diptikinį, karo ir okupacijų kosmare kone butišką, pilną sarkazmo triolėtą:

Kadaise žemėj buvo daug velnių,
Kurie norėjo sielą pirkti žmogaus,
Bet maža buvo ją parduodančių.
Kadaise žemėj buvo daug velnių —
Už sielą aukso, laimę siulančių.
Tiktai pasaulio būta negudraus,
Kadaise žemėj buvo daug velnių,
Kurie norėjo sielą pirkti žmogaus.

Dabar pasauly daug yra žmonių,
Už laimės valandą parduot save,
Kitus ir visa ką sutinkančių.

Dabar pasauly daug yra žmonių,
Už laimės valandą parduot save,
Kitus ir visa ką sutinkančių.

Rašyti toliau čia apie Vyt. Mačernį norėję sielą pirkti žmogaus, Bet maža buvo ją parduodančių.

Kadaise žemėj buvo daug velnių —
Už sielą aukso, laimę siulančių.
Tiktai pasaulio būta negudraus,
Kadaise žemėj buvo daug velnių,
Kurie norėjo sielą pirkti žmogaus.

Po žemę ir pilkų dangum!
Aš einu, palenkęs galvą,
Ir mąstau, kaip stielai artimi
Tie ruši laukai ir kalvos.

Ir iš tikrųjų, ar gali būti kas nors artimesnio kaip tie laukai ir kalvos, dvasios gėlmės, gal būt, nujaučiant, jog po trijų dienų reikės amžinai paskęsti jų glėbyje, savo žemiškuosius palaikus paguldant gimtojo peizažo sarkofagan.

Ir kai širdžiai drebant kartais įsigalvoji, tai ir imi kone šventvagiškai atleisti tam aklam likimui, kuris tačiau savo žiauriu sprendimu dovanuoja mūsų literatūrai tokią nemirtingą trumpos poeto gyvenimo legendą.

Sunku man čia kalbėti apie Mačernį dar ir dėl to, kad neišvengiamai reikia liesti ir visos ašanos mūsų literatūrinės kartos patį brangiausią ir patį nesugrąžinamiausią praradimą, reikėtų kalbėti apie bendras jaunystės dienas, kurios, kaip ir pats Vytautas, seniai jau užkastos auksinėse ano laiko smiltyse. Tad šį atsiminimų atodūšį norėčiau baigti paties Vytauto Mačernio žodžiais, pavadintais „Laikas mirusiam draugui“:

Po to, kai tu mirei, aš neradau pasaulio nieko,
Kas nesuteiktų lūdesio gilaus.
Čia žemėj tik jaunystė pėdsakus šviesius palieka

DR. ANNA BALIUNAS

AKTŲ AUSU NOSIES IR GERKLĖS LIGOS

PRITAIKO AKINIUS

2858 West 63rd Street

Val: kasdien 10-12 val. ir 7-9 v. vak. šeštadienis 10-1 val. Trečiadienį uždaryta. Ligoniai priimami su siurais.

Ofiso telefonas: PR 8-3229

Rez. telef. Walbrook 5-5076

DR. K. G. BALUKAS

AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS, GINEKOLOGINĖ CHIRURGIIJA

6449 So. Pulaski Road (Crawford Medical Building) Tel. LU 5-6446

Prima liginus pagal susitarimą, jei neatliepia, skambinti 874-8013

DR. C. K. BOBELIS

Inkstų ir šlapimo takų chirurgija

Tel. 695-0533 — Elgin

425 No. Liberty Street

Route 25, Elgin, Illinois

DR. VL. BLAZYS

PLAUCIŲ IR VIDAUS LIGOS

2801 West 63rd Street

Kampus 63-dos ir California

Val: kasdien nuo 6-8 val. vak.

šeštadienis 2-4 val.

Trečiadienį ir kitu laiku pagal sutartį

Ofiso telef. 476-4042

Rezid. tel. Walbrook 5-5048

Tel. ofiso HE 4-5949, rez. 888-2288

DR. PETER T. BRAZIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

2484 West 71st Street

Val: pirm., ketv. 1-4, vakare 7-9, antr., penktad. 1-5, treči. ir šešt. tik susitarus.

Širdy iš anksto mirčiai pasmerkto žmogaus.

Šiandien, rašydamas tau laišką į anapus,
Aš neprisiminti negaliu,
Kad šio gyvenimo gražiausiąjį etapą
Praleidom žemėje kartu.

Turiu prisipažinti, jog nieko negaliu pranešti,
Nes žemėj, kas didinga — tai jaunystės mūmyste.
Jei nori — galime kartu į praeitį akis atgręžti
Ir paskutinį kartą pamatyti ją važiuojant saulės vežime.

Todėl, rašydamas tau laišką į anapus,

Ofis. HE 4-5708

DR. M. BUDRYS

ALERGIIJA

2751 West 51st Street

Valandos: antradienis, penktadienis 2-9 v. šeštadienis 10-12 v. Ligoniai priimami pagal susitarimą

Dr. Ant. Rudoko kabineta perėmė optometristas

DR. EDMUND E. CIARA

2709 W. 51st Street

Tel. — GR 6-2400

Val pagal susitarimą: Pirmad. ir ketv. 1-4 ir 7-9; antradienį ir penktadienį 10-4; šeštadienį 10-2 val.

Ofs. 735-4477. Rez. PR 8-8960

DR. E. DECKYS

GYDYTOJA IR CHIRURGAS

SPECIALYBĖ — NERVŲ IR EMOCIJŲ LIGOS

Crawford Medical Building

6449 So. Pulaski Road

Valandos pagal susitarimą

Rez. Tel. GI 8-0873

DR. W. M. EISIN-EISINAS

Akuserija ir moterų ligos

Ginekologinė chirurgija

6132 S. Kedzie Ave., WA 5-2670

Valandos pagal susitarimą. Jei neatliepia, skambinti: MI 3-0001.

Ofiso tel. PR 8-2220

Namu rez. PROspect 8-9081

DR. JANINA JAKŠEVIČIUS

JOKS A

VAIKŲ LIGOS

2656 West 43rd Street

Pirmad., antradienį, ketvirtadienį ir penktadienį 12 iki 3 val. ir nuo 5 iki 8 v. v. šeštadienį nuo 1 iki 4 val.

Ofs. PR 6-6022 Rez. PR 8-8960

DR. E. JATULIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

Bendra praktika

2815 W. 71st Street

Ofiso val. kasdien nuo 7 iki 9 v. v. šeštadienį nuo 9 iki 12 val.: arba susitarus.

Ofs. PO 7-6000 Rez. GA 3-7278

DR. A. JENKINS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

8844 W. 63rd Street

Val: kasdien nuo 1-4 p.p. ir 6 iki 9 val. Trečiadienį ir šeštadienį uždaryta.

Ofs. ir buto tel. Olympic 2-1581

DR. F. V. KAUNAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

1407 So. 49th Court, Cicero

Val. kasdien 10-12 ir 4-7. Trečiadienį ir šeštadienį tik susitarus.

Tel. — REliance 5-1611

DR. WALTER J. KIRSTUK

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

(Lietuviai gydytojai)

3925 West 59th Street

Val: pirmad., antradienį, ketvirtadienį ir penktadienį nuo 12-4 val. p. p. 6-8 val. vak. šeštadienį 12-2 val. p. p. trečiadienį uždaryta.

Tel. ofiso ir buto Olympic 2-4159

DR. P. KISIELIUS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

4938 W. 15th Street, Cicero

Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak. šeštadienį ir trečiadienį 12 iki 4 popiet.

DR. IRENA KURAS

GYDYTOJA IR CHIRURGAS

KŪDIKIŲ IR VAIKŲ LIGŲ SPECIALISTE

MEDICAL BUILDING

7156 South Western Avenue

Pirmad., antradienį, ketvirtadienį ir penktadienį 11 val. iki 1 val. p. p. ir nuo 6-8 val. vakare. Trečiadienį, nuo 11 val. ryto iki 3 val. p. p., šeštadienį 11 val. ryto iki 3 val. p. p.

Ofiso telef. REE 7-1165

Rez. tel. 239-2919

DR. MARIJA LINAS

AKUSERIJA MOTERŲ LIGOS

2817 West 71st Street

Telef. HElock 6-3545

(Ofiso ir rezidencijos)

Valandos pagal susitarimą

Ofiso tel. PR 8-7773. Rez. PR 6-4733

DR. A. MACIUNAS

CHIRURGAS

2858 West 63rd Street

Valandos: pirmad., ketv. 6-8 val. antradienį ir penktadienį 1-4 val. Pirmadienį tik susitarus.

Remkite "Draugą".

Kaip dar anuomet pažadėjau tau, Užtikrinu, jeigu išreikšia ką šie žodžiai trapūs:

Pasauly, ko nebūtum radęs tu, aš neradau.

• Lietuvių kalbos kursai nuo pereitų metų veikia Varšuvoje. Juos suorganizavo Lenkijos lietuvių visuomeninės kultūros draugijos Varšuvos skyriaus klubas. Besimokantieji lanko keturias savaitės pamokas. Bet lietuvių kursos lanko ir lenkai studentai, inžinieriai, gydytojai, tarnautojai, lietuvių kultūros mylėtojai. Lietuvių kalbą dėsto Barbora Vileišytė, sena Vilniaus lietuvių veikėja.

Ofiso HE 4-1818 Rez. PR 6-9801

DR. J. MESKAUSKAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

Specialybė vidaus ligos

2454 West 71st Street

7108 ir Campbell Ave. Kampas

Val kasdien 9-11 ryto ir 4-8 v. v. šeštadienį 9 v. r. — 2 v. popiet.

DR. FRANK PLECKAS

OPTOMETRISTAS

Kalba lietuviškai

NAUJOJ VIETOJ

2618 W. 71st St. — Tel. 737-5149

Tikrina akis. Pritaiko akinius ir "contact lenses".

Val. pagal susitarimą. Uždaryta trečiadienį.

DR. A. PUSTELNIKAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

SPEC. VIDAUS LIGOS

5159 So. Damen Avenue

Valandos tik pagal susitarimą

Trečiadienį uždaryta.

Tele

AK, VISA TAI ŠIANDIEN JAU PRAEITIS, TAI KNYGON SUKLOTI IŠ VIENO LIŪDINČIO PAVASARIO ZIEDAI

Dar visa taip gyva, ir sunku patikėti, kad V. Mačernis mirė prieš 25 metus, kad jau ketvirtis šimtmečio, kaip mes negrįžtam savon žemėn. Žemaičių žemėn, kurią Mačernis taip mylėjo, kuri priglaudė jį, suteikdama apsaugą ir amžinąją globą.

O tereikėjo gal valandos ar dviejų, kad Vytautas būtų kartu su kitais pažįstamais ir draugais laimingai pasitraukęs nuo okupantų ir išvengęs mirties. Bent tą kartą, tą dieną, nes mirties neišvengiamumo nuojauta pas Mačernį visados ryški:

Ar liūdnėsio kas būti galėtų
Už likimą žmogaus šioj naktį?
Jo gimimas toks ilgas ir lėtas,
O mirtis — nelaukta ir staigi.
(Šarnelė, 1943. 3. 18)

Nepamirštama man 1944 metų spalio 7 diena. Buvo varinis ruduo. Saulėta ir dar palyginti šilta. Žemaičių Kalvarijoje nepaprastas sujudimas. Dieną ir naktį chaotiškai traukiasi vokiečių kariuomenė. Suplūdę iš Kauno, Vilniaus ir kitų miestų pabėgėliai subruzdę ieško priemonių kaip pasitraukti nuo fronto, nes raudonasis maras jau čia pat.

Dėliojų savo daiktėlius iš vieno lagamino į kitą, nerami žvilgčiojo pro langą. Ir štai nelauktai įlinguoja Vytautas su Donatu.

— Mes atėjom į miestelį apsižvalgyti, — sako linksmai Vytautas.

— Apsižvalgyti, — pakartoju automatiškai ir baimingai. — Nėra ko žvalgytis. Skubėkit. Mus žada paimti mašinon vokiečiai... (Miestelį ilgiau užsibuvo nedidelis vokiečių ryšininkų dalinys. Šilto ir šalto matė vyrų, su kuriais gerai sutardavom). — Paprašysim, paims ir jus. Tik skubėkit, ruoškitės. Kiekvieną minutę jie gali gauti įsakymą pajudėti.

Ne aš viena, o ir kiti draugai įkalbinėjo Vytautą vykti kartu. Bet Vytautas tik apkabino, pabučiavo mus visus. Girdi, jie dar spėsią pareiti namo, pasikinkyti ir išvažiuoti. Sutarėm tad susitikti šilutėj, gal Klaipėdoj, gal vienas Dievas žino, kur, o gal vėl Žem. Kalvarijoj.

Netrukus atbėgo kareivėlis pranešti, kad traukiamės. Galvotrūkiškai pasileidom į sunkvežimį. O sviediniai jau žvimbia virš miestelio. Vienas padriokėjo visai netoli mašinos. Tikras stebuklas, kad skeveldros pasipylė kažkaip į šalį, nekludžiusios nei mūsų, nei motoro. Vytautas, žinoma, nebespėjo per tokį trumpą laiką susiruošti kelionei. Viskas tada atrodė taip ne-realu. Širdį gėlė, kad paliekam savo kraštą (nors tada niekam neatėjo į galvą, kad amžinai), kad esam mirtinam pavojui, kad pasimetom su Vytautu. Bet niekas tikrai negalėjo nuspėti tos baisios likimo išdaigos. Nes tuo metu, kai mūsų kariškas sunkvežimis riamuoju Plungės link lenkdamas šimtus klajūnų, Vytautas jau laimino mus iš aukštybių... Išlikęs toks pat jaunas, koki jį pažinau.

Prisimenu, kaip mus supažindino Studentų ateitininkų meno draugijoj "Satrijoj". Buvau apie jį girdėjusi iš teliškųjų studentų, studijavusių Vytauto Didžiojo universitete. Įsivaizdavau jį visap. Labiausiai kaip papukusi, gero-kai nesocialų. O per vieną "Satrijos" susirinkimą pasipaudoim rankas ir emėm šnekučiuotis lyg seni, geri pažįstami.

Rudeniais ir pavasariais satrijiečiai darydavo išvykas į gamtą. Nukėlindavom pėsti į Pajiesį, Pažaislį. Man dažnai pasitaikydavo ilgesnį kelią eiti kartu su Vytautu. Kažkodėl šnekučiuodavomės angliškai. Tikriausiai todėl, kad Vytautas studijavo anglistiką, ir man buvo proga praktiškai bandyti kalbėti angliškai. O gal Vytautui buvo šitaip laisviau išsipasakoti savo planus ir sumanymus. Girdi, jis

Vytautą Mačernį prisimenant

MONIKA JONYNIENĖ

rašysias laišką Anglijos karaliui ir gausias stipendiją. Ji nuolatos viliojo užjūrio kraštai, Kanada, kelionės. Pro dulkinus topolius ir gluosnius anapus Nemuno, matyt Sančių nameliukai, mudu einame paplente. Vytautas labai nekavališkai užmetęs savo plaštaką man ant peties, traukia:

Far away to Canada,
Far across the sea,
There is a young lass
Who waits for me.

I care for nobody,
I care for nobody
And nobody
Cares for me.

Dainuodavo pratisai, ir man tas "nobody cares for me" skambėjo skaudžiai ir vieniši. Kai skaitau "Vizijas",

Buvau be galo neramus, todėl
siaučiu vienmečių ir draugų
būry...

Visi mes ejom išdykaudami
pagal saulėtą laiko upę.

man kažkaip prisimeno tos visos ekskursijos. Bet ilgesio ir vienišumo jausmo Vytautas nemokėdavo nuslėpti net ir draugų tarpe. Gera ir pakili jo nuotaika stauga surigždavo, ir jis, ūmai pakilęs, kartais net neatsisveikins, apleidavo linksmai klegančius draugus. Tie nuotaių svyravimai jam buvo būdingi:

čia, kaip jis degė kūrybine aistra, kaip jam niekas kitas tada nerūpėjo. Paskui man daug kartų teko jį girdėti skaitant literatūrinėse popietėse. Daug kartų teko girdėti pasakojantis, kaip jo "Vizijas" pasitiko žmonės, kurių pavardės aš pirmą kartą išgirdau. Žinoma, ir mane pagavo jo "Vizijų" vaizdų plastiškumas. Bet užvis labiau pagriebdavo jo dainuojanti skaitymo maniera, ir šandien tebeskambanti ausyse.

Netrukus po to nemėgiama kambary pakeičiau didesniu, gražesniu. Bet juo teko dalintis ir su kita studente. Mano įnamė buvo teisininkė, taip pat šatrijietė, laiba, šviesiaplaukė, trapi mergaitė. Tarp Bronės ir Vytauto užsimezgė meilė. Ilga, švari meilė, ar, kaip mes tada sakydavom, "draugystė". Vytautas dabar būdavo dažnas svečias mūsų kambaryje. Matydavau jį visoki. Kartais ateidavo linksmas, pilnas užsidegimo, o kartais atlinguodavo vos kojas vilkdamas, apsiplausęs, nuvargęs. Neretai gyveno pusbadžiu. Kažkaip jis ne ką gaudavo iš kaimo, ir mes dažnai dalijomės su juo gautu iš namų maistu. Bet asketiško iš prigimties Vytauto žemiškieji dalykai per daug neįaudino. Atsimenu, vienas Kalėdas teko praleisti Vilniuj, kadangi susisiektas su provincija buvo visai pašlijęs. Ateina Vytautas (jo mergaitė buvo išvažiavusi į Kauną). Aiškiai

vusi. Svetimtaučiai profesoriai buvo išvažinėję. Jaunų kadry nebuvo, nors Mačernis labai mėgo ir vertino asistentą Vilių Pėterietį, būsimą lietuvių-anglų žodyno autorių. Vytautas metėsi tada į filosofiją, religijų istoriją. Kalbėdavo jis man apie Nietzsche, Kierkegaardą bei Jaspersą ir siusdavo ant manęs ir savo mergaitės, kad mes nieko neišmanančios filosofijos, kad, girdi, esam kvailos vištos, neinam klausyti Sezemano ir Šilkarskio. Čia vėl, viską užmiršęs, užsidegęs, aiškindavo kokią nors filosofinę doktriną.

Prieš uždarant Geštapui universitetą, Vilniuj pasidarė ypatingai nesaugu. Gausėjo areštai, darėsi vis sunkiau gauti maisto kortelės. Berniškai slapstėsi, nakvodavo pas pažįstamus. Ir, žinoma, kai kurį rytą Vytautas nepasirodėdavo, mes pasijusdavom neįaukiai. Prisakėm jam, kad, eidamas kasdien į muziejų gidavimui, užsuktų minutėl ir į Augustijonų bendrabutį. O jis lyg tyčia tada įsikniaubė į Dostojevskio "Broliaus Karamazovus". Niekad nesimokęs rusų kalbos, įveikė juos žodyno pagalba. Vieną rytą nerimaujam, nervinamės. Vegi ateina kojas vilkdamas, paraudusiom akim! Girdi, užsiskaitęs, užmiršęs atsigulti.

Uždarius naciams universitetą, studentai turėjo kuo skubiau įsidarbinti. Bet kur, kad potvarkis apsaugotų nuo karinės prievolės. O tokių vietelių nebuvo lengva rasti. Tauriausia profesija tapo geležinkelio. Ir tai Gelžkelių valdyboj. Bet Vytautas nutarė grįžti į tėviškę. Aiškinosi, kad jam viskas apkartė: ir dirbt

Poetas Vytautas Mačernis pastaraisiais savo gyvenimo metais.
Dail. Telesforo Valiaus piešinys anglim

mus visus visaip laužė, ir Vytautas man dažnai papasakodavo savo abejones. Jam pradėjo patikti kitos mergaitės. Išimaisi kažkokia šokėja, kuriai, tur būt, skirti ir kai kurie eilėraščiai. Bent "Asketas ir šokėja".

Neužilgo Vytautas pasitraukė į tyrus. Užsidarė savo Šarnelėj. (Kirti jis visad statydavo ant pirmo skiemens, pykdamas, kai kiti tardavo vietovardį tartum "Žarnelė"). Frontas braškėjo, ir iš mūsų šatrijietėjų grupelės vos vienas kitas dar maišėsi po Vilnių.

Likimas lėmė, kad paskutinę vasarą gimtoji žemė man teko kaip tik praleisti netoli Vytauto tėviškos, daug kartų buvoti pas jį, labai rimtai ir draugiškai pasikalbėti. Idomi ir graži Vytauto tėviškė. "Vizijose" ji autentiš-

ka. Ir didžioji menė, ir Vytauto kambarys, pilnas vertingų knygų, ir tvėnkyns... Visada neįaukui lankyti namus, kur rašytojo gyvenata ir kurta. Ir aš pirmą kartą ėjau į jo tėvų namus labai savotiško jausmo lydima. Man labai norėjosi pamatyti tą "saulės langą grindyse", kurį užstojo skridamas mirties paukštis. Jo šmėkla, man atrodė, nuo pat vaikystės persekiojo Vytautą. Juk visur jo poezijoj mirties šešėlis, netikėtai, nepalaujamai kartojasi.

Žinoma, nebuvo didžiajam kambary nei senolės, nei supamos kėdės, tik didžiulis vaišių stalas, kur susirinko visa šeima ir mūsų svečių būrys, nemažą gaują, suėjus vakarienes. Man labai patiko, kad Vytautas jau-

tėsi tuo metu namuose, kaip šeiminkas, kad kiti šeimos nariai rodė jam pagarbą, nors iš daugelio žmonių ir paties Vytauto buvau girdėjusi, kad anksčiau būdavo kitaip, kad jis pasigedaves motinos meilės, kad vienintelis žmogus, kuris mylėjęs Vytautą, buvusi senolė.

Vaikščiojom po kalvas, miškelius ir uogienojus. Stebėdavom liūdnuos, auksinius saulėlydžius. Visus slėgė nežinia. Rusai artėjo. Daug kas atvažiavusių iš Vilniaus, Panevėžio, buvo prisiglaudę Vytauto daržinėj. Nakvodavo ant šieno, padėdavo dirbti lauko darbus. Dirbo ir pats Vytautas, nes būvę darbininkai ūkyje kažkur išsilakstė. Ta "gentleman-farmer" išvaizda labai jam tiko.

Vien tik pasekant eilėraščių datas, aiškiai matyti, kad anas viešnagės tėviškėj laikotarpis Mačerniui buvo labai produktyvus. Bet jis nenoriai skaitė naujus eilėraščius. Aiškinosi, kad tai tik treniruotė, kad jie esą menkaverčiai, kad jis ieškas naujų formų. Be to, dar kažkodėl užsispyrė išmokyti itališkai.

Visokių planų ir ieškojimo išeities buvo pilnos tada mūsų galvos, bet vis nesiliovėm tikėjė, kad gal, o gal vėl grįšim į Vilnių. Gal vėl gyvenimas pasuks mum norima ir palankia kryptimi. Kai atsisrėdavom vienuodu, Vytautas prisipažindavo, jog tikrai pasiilgęs savo aukštos šviesiaplaukės ir sakydavo, kad jis galisi, kad tik dabar supratus, jog tik ją vieną tikrai mylįs, kad pirmas dalykas, kurį padarysiąs, kai tik susisiektas su Vilniū bus imanomas, ją susisiektosiąs, kad daugiau niekad įjėdu nebesiskirs ir nesipyks. Ar žino visa tai šandien jojo mergaitė, šventai išsaugojusi jo rankraščius. Ji, kuriai iki šiol, atrodo, nesukūrė šeimos, gal todėl, kad niekas jau negalėjo pakeisti jai Vytauto.

Ak, visa tai šandien jau praeitis...
Tai knygon sukloti iš vieno liūdinčio pavasario žiedai

rašė Mačernis "Vizijose", nenujausdamas, kad jo žmogiškoji kelionė paliks tokias pėdas sutikusių žmonių atmintyje. O jos palikimo ryškios, gyvos ir amžinos...

Viešpatie, atitolink tautos slogas

Elegijos, pokštai ir kaltės ieškojimas pasamoneje — Jono Aisčio "Milfordo gatvės elegijos"

Jonas Aistis, MILFORDO GATVĖS ELEGIJOS. Nidos klubo leidinys Nr. 70. Knyga 200 psl., kainą \$2.50, gaunama ir "Drauge".

PETRAS MELNIKAS

J. Aisčio elegijų — straipsnių rinkinys sunkiai telpa į griežtus rėmus. Kartais jis atrodo lyg būtų rašytojo testamentas tautai, jos vadams, tai vėl lyg aristofaniška, ciceroniška iškalba, Montaigne, Rousseau ar Voltaire kandumas, H. Miller, S. Beckett monologas, Camus revoliucionieriškumas ar visa drauge. Kartais suabejojai, ar čia iš viso elegijos. Gal už jų fasado slepiasi istorijos filosofas ar mums visai naujas talentas.

Talantas, kurio neturėjome ir gal neturėsime. Tai gan nauja Aisčio kudirkinė — satyrinė pusė, savotiškas mūšasis Moliere, kuriam iš liūdumo čionykštėse sąlygose pasinoro straipsniais linksmini ir kutenti politinį emigranta "elegijom", atidengiant mūsų ir šio svieto tragikomišką pusę, kurią retas mėgsta matyti.

Prieš knygą vertinant, norisi pagalvoti ir kas ją parašė. Poetas. Tad vargu ar galima į ją įžvelgti istoriko, mokslininko ar visuomenininko akimis. Kokios vertės, gal literatūrinės, joje ieškotina? Kaip interpretuoti poeto kančią, išreikštą eilėmis? O kaip proza? Koks skirtumas tarp eilių ir paragrafų, tarp toleruojamo lakumo ir neaiškumo poezijoj ir logiškos prozos? Proza šandien supoetėjo. Poetiškos prozos randaime ir Elegijose.

Poetas Jonas Aistis, knygos "Milfordo gatvės elegijos" autorius.

Aistis juokiasi, bet jo — poeto — širdis po baltu drabužiu kraujuoja... ir tada pajuntame savotišką Elegijų nostalgiją, poeto meilę tėvynei, toli nuo jos... Milfordo gatvėje, ir jo argumentu logiškumas ar nelogiškumas poetiško srauto ar tarniško gudragalvio, erudito gudravimais atrodę pypkoriškas fasadas, gan komiškas,

už kurio gal slepiasi ne tik Aisčio skausmas petyje ir širdyje, bet visas nūdienis veltšmercas.

Jis, atrodo, ten šneka patis su savimi, gal tyčiomis užsikerta, klysta, net prieštarauja pats sau, kartais lyg užsimina koliosena (gal nuo to lengviau pasidaro?), bet tai ne tik jo skausmas, ir mes nuo jo negalime pabėgti, negalime nei mes, nei kiti ausų užsidaryti.

Aistis nebūtų Aisčiu. Poezija užsiima. Ir proza (satyrinė). O priešui ant pirštu, tur būt, nesu-skaičiuoja. Tokia jau satyros jėga, pobūdis, kad draugus ir priešus "karste apverčia". Jis puola visus, nes satyros medžiaga yra žmonės, įvykiai; tai jo molis, jis lipdo, karikatūrina, krečia pokštus, savo plunksnos kirčiai kerta iš peties, dūkinėja, meta nepagražintas teisybes į akis ir paskui dairosi. Jei kas pyksta, jei kas nesijuokia, tada jis vėl grįžta prie elegijų rimtumo, vėl įrodinėja, kad myli tėvynę, mušai į krūtinę, jo akyse pasirodo ašaros (dėl to nėra abejonės), bet vėl... vos tik už kampo — padūkiškai paleidžia "akmenį" priešui ar kaimynui į langą. Tai toks Aistis.

Jis spalvingas, padūkęs, bet idomu žmogus. Kiekvienas turės savo akis ir širdį ir kiekvienas jį kels ar teis pagal savo išmonę. Mums svarbi jo knyga, jos vertė, kaip įvykis, kaip meno veiklas, kaip palikimas.

(Nubelta 1 & 4 psl.)

Viešpatie, atitolink tautos slogas

(Atkelta iš 3 pusl.)

Joje tokie šeši straipsniai. "Bendrose mintyse" jis nušviečia, kaip tragiškai pergyveno Prancūzijoje išgirstas žinias apie Lietuvos okupavimą. Tai gal gražiausias gabalas visoje knygoje, po kurio atrodo lyg seks panašus kitų skyrių meniškumas. "Lithuanie? Mais cela n'existe plus, Monsieur..." (Lietuva? Bet ji jau neegzistuoja, pone...) jam pasakė prancūzų žandaras. Bet vėliau Aistis pereina į aibę kitų klausimų, susimulkinga, lyg jo erudicija ir praeities klaidos vis neleidžia jam sustoti prie prozos meno, prie paprastos, asarų išspaudžiančios nostalgijos.

"Bendruomenės mišiose" jis be gailėsčio žarsto čionykštės bendruomenės nesupratimus. (Čia reiktų pridėti ir "Valpurgijų naktį" aprašytas rietenas mūsų laikraščiuose, bendruomenės susirgimą plepalais, pliuropalais ir tauškalais. Gal dėl to daug kas jų neskaitytų.). Baigia jis šį straipsnį: "Ar nereikėtų dažniau mums pakelti balsą į Tretįjį Dievybės asmenį ir maldauti proto bei sandoros..."

"Atsparoj" plačiai ir labai giliai jis nagrinėja įvairias tautinės atsparos rezistencijas ir tautos kantrybę. Tik prūsų žuvime jis mato per didelį atsparos vartojimą. Tai vienas iš nuosaikiausių, vos ne akademiškas, rimtas — balansuotas straipsnis, parašytas dar 1958 metais.

"Don Juane ir niekšybėje" po fiktyvios įžangos apie kažkokį Don Juaną ir jo Milfordo gatvės aprašymo, Aistis pereina apie kolaboravimą Kotrynos, lenkų ir įvairių okupacijų laikais. Praradus žmogiškąjį orumą, jis sako, daugiau nėra ko prarasti. Istorija juos (kolaborantus) kiekiau pakaltins negu bet kas ir bet kaip dabar. Niekšybė yra lankstymasis stipresniam.

"Valpurgijų naktys" jis pasakoja kaip dar Lietuvoj puolė ta ar kita, baleta, net Kauno miesto galvas. Daug kas buvo ten tašytina. Net Jonavos rabinas juk pasakė: "Jau dvidešimt metų sukakoja, kaip Lietuva nesusi klausoma". Profesoriai ir generolai tautos nelaimėje ašarojo, nes jautėsi kažkur nusikalte. Lietuvių visuomet mums buvo kultūringumo ir kilnumo simbolis. Bet vis dėlto lietuvis kultūrai yra abejingas. Kalti ir "tamsūs šviesuoliai".

Aišku, istorija ne matematika, ji nekontroliuojama, nepramatomą, jis sako, bet neužilgo vėl prieštarauja sau, klausdamas, kodėl 1918 metais kovojome, o lenkų ultimatumu metu ne?

Buvo tada taipgi prisibijota gabiųjų, lyg konkurencijos, visose srityse (dar ir šiandien?), nerėmėm kraštutiniųjų. O neginta žemė, Aistis sako, bus tautos gėda. Juk kitaip mus būtų traktavę ir vokiečiai ir rusai. Ir alkoholis žudė ir žudo mus, o kaltę visi jaučiame pasamoneje dėl to mūsų naivumo, nesuvokimo ir t.t.

"Epiloge" Aistis viską susumuoja, sako, kad nemėgsta tartiufų, fanfaronų, kvailių, melagių, jis mato dalykus, kurių kiti nežiūri. Jam liūdna, jei jo elegijos bus priimtos, kaip feljetonai. Tauta klydo jau 40 metų, nesirūpindama kalba ir istorija. Vėl įvykių pažadintai, jai reikės akis krapštytis. Akylesnis mato, kad nevisuomet taip bus, kaip dabar. Viskas praėina.

Bet lyg tyčiom Aistis vėl prieštarauja pats sau: Nors keršte jis mato nesamone, įvairių kolaborantų, kaip Petain'o ir Lavalio, teismuose tautos gėda, bet vis dėlto kaip ir lenkai, kurie po šio karo sunaikina du ir puse milijono vokiečių, nesijaudina ir sako: mušk, o paskui ant gražiai krauju nuplautos žemės stiek naujas diecezas ir elkis kaip didesnis elgiasi su mažesniu. Stebė-

kime ir kaimynus, jis sako, jie puls neginkluotą (lenkai).

Ir vėl padūkiškai prieštarauja: lenkai, jis sako, dabar be mažumų ir yra laimingiausia tauta, o kalbėdamas apie mūsų dabartinių žydų veiklą Lietuvoje, sekančiame puslapyje prisipažįsta, kad "tai didelis ir sveikintinas reiškinys".

Staiga sušvelnėja ir vėl moko mandagumo galingiesiems: reikia jiems įsisteikti ir išlikti, nors tai nėra lengva. Jis regi mažų tautų epochą ateityje. Reikės tam mokslo ir meno žmonių, ir šiandien tam reikia ruošti, nežiūrint kokioj santvarkoj begyventum. Mes esame per daug naišūs ir pilni primityvaus nuoširdumo (gal dėl to mus kiti ir mėgsta?). Mėnė nepažeiskim esminių meno pagrindų. Reikia turėti menininko akį ir širdį, be pykčio jame ir be pagiežos. Silpnai reikia girdumo, o įtakų mums reikia imtis iš pirminių šaltinių. Mums nesisekė istorijos būvyje, užsiėmėm net brolžūdyste, kaimynų perdėtu niekinimu, falšyvu religingumu... ir t.t. ir knyga baigiama, kad, girdi, nereikia būti pranašų: jei išsilaikėme 18-19 šm., tauta išsilaikys ir dabar ir gyvensime per amžius.

Tai toks yra suglaustai čia atpasakotas knygos turinys ir toks ten spalvingas, padūkęs, bet įdomus Aistis. Knygos stilius yra neįlygus: tai poetiškas, tai akademiškas, tai tarmiškas, tai tyčiomis "girtas" ar net "sportiškas" ("ping — pong" žaibiškumu ar lėtu "šachmatišku" oponento suklaidinimu). Jis linksta kartais į mario-netišką žmonių traktavimą, feljetonišką gudravimą, mintyse nesilaiko vientisumo ir todėl jau čia gan malonus "bangavimas", modernus fragmentiškumas — staigus perėjimas iš vienos minties į kitą, bet knyga skaitosi dėl to lengvai ir yra intriguojanti.

Kas prikiština? Istorikai ir mokslininkai gal prikiš, kad šiais atominiais, Toynbee ir kitų istorijos filosofų laikais į praeitį ir ateitį žiūrime, kaip į atsitiktinumą ar kaip į didžiulių galybių augimo ir griuvimo ir jų įtakos zonų keitimosi procesą. Mažesnieji į tą keitimosi procesą kartais įkliūva, kartais ne. Jei knyga skirta kariams ir vadams, jie gal pasakys, kad skaitė Moltkė, o šiandien dar ir kitus modernius strategus; jei mūsų kariuomenė daug nepadarė, tai panašiai atsitiko ir atsitiks su dar didesne tautom

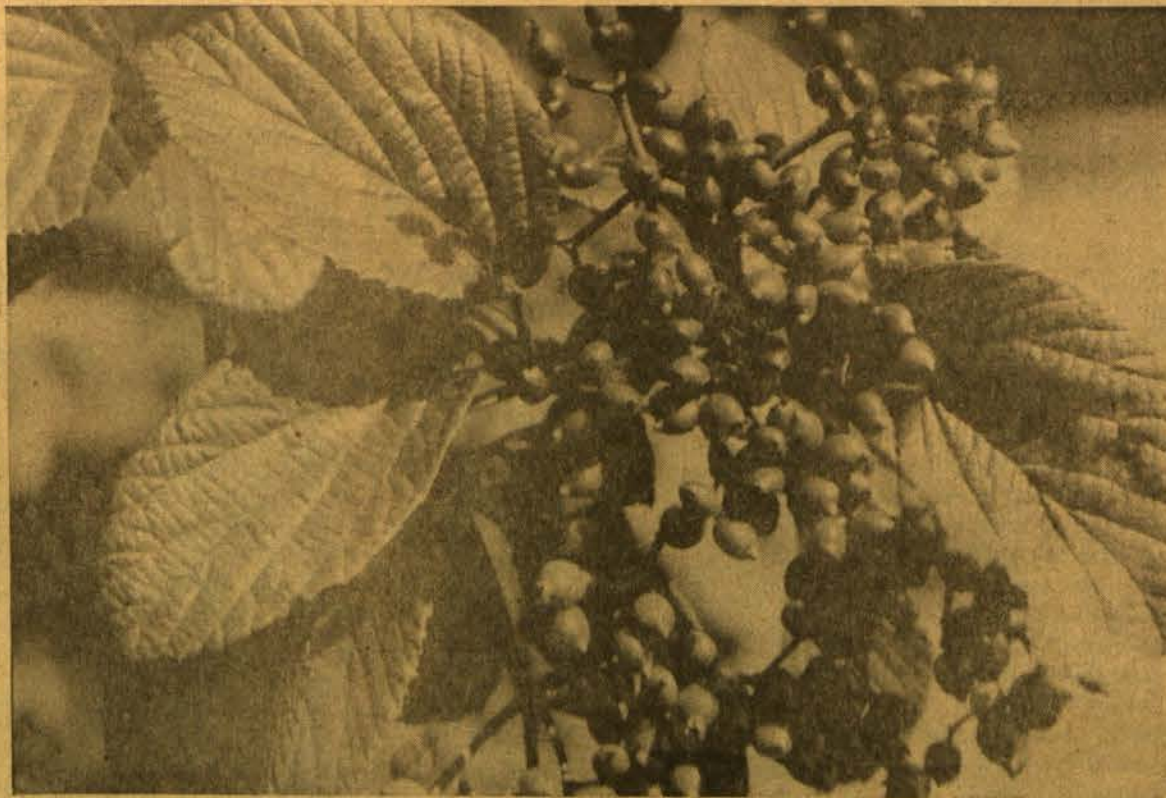
humai čia, kad ir šiuo pavyzdžiu, yra neginčytini ir akivaizdūs: "Grįžtu. Lyon. Išvaikštau visą miestą. Nėra vietos užėgose. Per rache stotis su Puvės de Chavannes freskomis. Spūstis. Purvas. Nusiperku kelis dar tada puslingus laikraščius, kloju ant purvu telkšnojančių grindų, gulu ir užmiegu saldžiau kaip ant motinos rankų. Prabundu jau brėkštant, kai mėlo didžiuliai stoties langai, su nubėgusia per visą veidą seile ir sunkiu sapnu: nusekęs tvenkinys ar ežeras, pilnas pusiau užtroškusių breugelių žuvų ir kitokių groteskiškai šlykščių būtybių, anapus to dumblo ir vandens, kitam šlaite, desperatiškai kalbina mane tėvas, kad grįščiau namo. Ir taip kelis metus iš nakties į naktį..." (13 psl.).

• Jono Bendoriaus 80 metų gimimo sukaktis prisimintina šiais metais. Tai labai daug mūsų muzikai nusipelniusi asmenybė: vargonininkas, chorų vedėjas, muzikos mokytojas, vargonų ir fortepijono muzikos kūrėjas, visuomenės veikėjas, Vilniaus valstybinės konservatorijos profesorius, jos direktorius (1949-1954 m.). J. Bendorius mirė 1954. VI. 27.

• Jono Lasickio (lotyniškai Lasicius, 1534 - 1602 m.) parašyta knyga "Apie žemaičių dievus", išleista 1615 m. Bazelyje, Šveicarijoje, buvo iš originalo išversta į lietuvių kalbą ir išleista Vilniuje. Greta lietuviško vertimo pateiktas ir originalus tekstas, o taip pat studija apie autorių. Knyga 101 ps. apimties.

Rudenio spalvingieji karoliai...

Nuotrauka Vytauto Maželio

Rudenio spalvingieji karoliai...

Nuotrauka Vytauto Maželio

Pirmoji pažintis

Dalios Kučėnienės vokalinis koncertas

BALYS CHOMSKIS

Opera yra aukščiausia vokalinė forma, turinti savo įstatymus dainininkų atrankai. Kameranis repertuaras neskiria didelio balso nuo mažo, nes čia jėga neturi reikšmės, čia lemia dainavimo kultūra, subtilumas, asmeninis hipnotizmas, greiti psichologiniai pasikeitimai ir lingvistinis diapozonas. Be to, kamerinės muzikos išpildymas kelia daug klausimų, ginčų ir įvairaus įvertinimo. Tad jaunuosius dainininkus, kurie bando laimėti šioje šakoje, tenka pasveikinti ir linkėti pasisekimo.

I Dalios Kučėnienės koncertą spalio 4 d. Jaunimo centre, Chicagoje susirinko apščiui klausytojų, nesigailėta aplodismentų, gėlių. Ir jei tik tuo užbaigtų ilgas darbo valandas kainavusį vakarą, pasitenkinti vien tuščiais komplimentų burbuliavimais, nepažvelgus giliau, reikėtų netikėti ir tolimesnė dainininkės pažanga.

Pirmasis koncertas yra atliekamas labiau sau, negu publikai, o jei po to dainininkė sugeba išmedžioti klaidas ir išgirsti trūkumus čia, kad ir šiuo pavyzdžiu, yra neginčytini ir akivaizdūs: "Grįžtu. Lyon. Išvaikštau visą miestą. Nėra vietos užėgose. Per rache stotis su Puvės de Chavannes freskomis. Spūstis. Purvas. Nusiperku kelis dar tada puslingus laikraščius, kloju ant purvu telkšnojančių grindų, gulu ir užmiegu saldžiau kaip ant motinos rankų. Prabundu jau brėkštant, kai mėlo didžiuliai stoties langai, su nubėgusia per visą veidą seile ir sunkiu sapnu: nusekęs tvenkinys ar ežeras, pilnas pusiau užtroškusių breugelių žuvų ir kitokių groteskiškai šlykščių būtybių, anapus to dumblo ir vandens, kitam šlaite, desperatiškai kalbina mane tėvas, kad grįščiau namo. Ir taip kelis metus iš nakties į naktį..." (13 psl.).

humai čia, kad ir šiuo pavyzdžiu, yra neginčytini ir akivaizdūs:

"Grįžtu. Lyon. Išvaikštau visą miestą. Nėra vietos užėgose. Per rache stotis su Puvės de Chavannes freskomis. Spūstis. Purvas. Nusiperku kelis dar tada puslingus laikraščius, kloju ant purvu telkšnojančių grindų, gulu ir užmiegu saldžiau kaip ant motinos rankų. Prabundu jau brėkštant, kai mėlo didžiuliai stoties langai, su nubėgusia per visą veidą seile ir sunkiu sapnu: nusekęs tvenkinys ar ežeras, pilnas pusiau užtroškusių breugelių žuvų ir kitokių groteskiškai šlykščių būtybių, anapus to dumblo ir vandens, kitam šlaite, desperatiškai kalbina mane tėvas, kad grįščiau namo. Ir taip kelis metus iš nakties į naktį..." (13 psl.).

• Jono Bendoriaus 80 metų gimimo sukaktis prisimintina šiais metais. Tai labai daug mūsų muzikai nusipelniusi asmenybė: vargonininkas, chorų vedėjas, muzikos mokytojas, vargonų ir fortepijono muzikos kūrėjas, visuomenės veikėjas, Vilniaus valstybinės konservatorijos profesorius, jos direktorius (1949-1954 m.). J. Bendorius mirė 1954. VI. 27.

• Jono Lasickio (lotyniškai Lasicius, 1534 - 1602 m.) parašyta knyga "Apie žemaičių dievus", išleista 1615 m. Bazelyje, Šveicarijoje, buvo iš originalo išversta į lietuvių kalbą ir išleista Vilniuje. Greta lietuviško vertimo pateiktas ir originalus tekstas, o taip pat studija apie autorių. Knyga 101 ps. apimties.

KERTINĖ PARAŠTĖ

(Atkelta iš 1 pusl.)

vų samonę ir širdį suprantama kalba, patraukti dėmesį ryškiomis, sceniškoms situacijomis, duoti veiksmą, sąmojų, gyvenimą. Čia ne vieta minėti dramaturgijos elementus. Apie tai už mane šimtą kartų geriau žino scenos rašytojai. Kelios tvaskančios taurės su moraline filosofija tinka rampos šviesai, bet kai tuo elektryru imama šlakstyti kibirais, vargšas veiksmas, kaip tas paukštis, tyruose lietuvi lyjant, sušlampa, sulėtėja ir galų gale sudrimba.

Laimei, turime Amerikos žemyne ne vieną, bet kelis stiprius dramaturgus, todėl nuogastauti, kad jie nesiteiks išgirsti lietuviškos publikos ilgėsio pamatyti gerą dramą, nėra ko. Svarų, gerai pastatytą veiklą su pirmiaulėmis dekoracijomis ir šviesų efektais žmonės ateina žiūrėti ne būreliais, bet visos didžiulės salės talpa.

dovana, bet daugiau padirbėjus, iš "ašarų". Pats kompozitorius gali atsirasti lengvumo ir šilimos. Prie geresnio išpildymo reikia skirti Debussy dainų ciklas "Fetes Galantes" ir lietuvišku temperamentu padainuotos ispanų dainos.

Iš lietuviško repertuaro girdėjome Lapinsko tris liaudies dainas, Tallat-Kelpšos "Rūpinosi motinėle" ir Jakubėno "Gėlių iš šieno" interpretaciją, apie kurią nei kompozitorius, nei poetas, tur būt, nesapnavo. Iš linksmos ir sopranisčių kokiškomu subanalintos dainos nuotaikos solistė čia padaro liūdną, dramatinį apmąstymą — tai gelės

Taip atsitiko Los Angeles mieste su Landsbergio "Penkiais stulpais", panašiais įvyko ir su Kairo "Šviesa, kuri užsidegė". Spektaklių metu, besimašydamas publikoje, girdėjau ir tokias užuominas: mūsų buities drama su psichologiniais aspektais ar tranki komedija, čiažanti pasitaikančias ydas, neabejotinai turėtų pasiūlyti. Tačiau palikime laisvę dramaturgams spręsti, kokie vėjai turi pūsti lietuviškumo scenoje.

Galop, norisi dar syki pasidžiaugti Los Angeles Dramos sambūrio sumanymu ir idealizmu. Taip prasmingai žvelgti į ateitį sugeba tik tie, kurie myli gyvenimą ir turi gyvenimą li gyvenimą ir turi kryptį. O tai, anot "Milfordo elegijų" autoriaus, yra žymė gyvastingo, ehergingo, verdančio, kūpančio" jaunimo. **Pr. Vsd.**

klasės ir neprotestavo. Kazys Binkis, be abejo, šuktelėtų: nežudykit mane, aš jau senai miręs. Galima ginčytis dėl tokio "savavališko" kompozicijos iškreipimo, bet sunku būtų paneigti, kad "Gėlės iš šieno" buvo gražiausias muzikinis paveikslas iš viso koncerto.

Dariaus Lapinsko fortepijonas — iškalbingas, kaip dainuojantis žmogus. Iš pedalų kombinacijos susidaro orkestrinė imitacija, sufleruodama solistei išpildymo "tekstą". Reikia manyti, kad Lapinskas jauniems dainininkams gali daug padėti.

1970 PLYMOUTH-BARRACUDA

VISIŠKAI NAUJI "6" ir "8"

BALZEKAS MOTOR SALES, INC.
PLYMOUTH, VALIANT-BARRACUDA, ROAD RUNNER
G T X, FURY — DUSTER

4030 ARCHER AVENUE — TEL. VI 7-1515

EARN **5 1/4** %
PER ANNUM
ON
\$1000
INTEREST COMPOUNDED DAILY

Standard Federal pays 5 1/4% interest per annum on savings certificates of \$1,000.00 or more. Issued for 6 months.
A 90 day gold eagle passbook account which pays 5% per annum (\$50.00 minimum) is also available. Regular passbook savings earn 4 1/4% per annum. Interest is compounded daily, paid quarterly.
Savings in by the 10th earn from the 1st.

STANDARD
FEDERAL

Savings and Loan Association of Chicago
Assets over \$141,500,000.00 • Reserves and Surplus over \$12,000,000.00 (more than twice the legal requirements)
Federal Charter • Federal Supervision
4192 Archer Avenue at Sacramento • Chicago, Illinois 60632 • VI 7-1140
HOURS: Mon., Tues. 9 A.M.-6 P.M. • Tues., Wed. 9 A.M.-4 P.M. • Sat. 9 A.M.-12 Noon • Wed.-No Business Transacted

EUROPOS OPERAS LANKANT

Kelionės ir spektaklių įspūdžiai (IV)

SAULĖ JAUTOKAITĖ

PRAHA

Vienos aerodrome einame į Austrijos linijos lėktuvą, pavadintą austrų kompozitoriaus Anton Bruckner vardu. Tai pats mažiausias lėktuvas, koku teko skristi per visą šią operinę kelionę, talpinąs tik 40 keleivių. Tad mūsų vieną jau pilnas lėktuvas. Už 40 min. nusileidžiame Prahos aerodrome. Aerodromo pastatas naujas, modernus, vien stiklas ir metalas. Lauke stovi tik du „jetai“ — rusų Aeroflot ir Čekoslovakijos SSR. Prie anų privažiuoja ir mūsų „bimbalas“. Viduje pastato užrašai tik čekų ir anglų kalbomis. Čia tarnautojai be jokių uniformų, bet kadangi jie tikrino mūsų pasus ir vizas, tai supratome, kad tai yra aerodromo personalo žmonės.

Mus pasitinka žilas, pagyvenęs, poniškai atrodantis vyras. Susėdę autobuse, stebime kaip kelios moterys, pasilipusios ant kopėčių, plauna namo langus, o kitos šalinėja. Kam jos taip persistengia, mums neaišku, rodos ir taip visur švaru.

Važiuodami į Prahos centrą, pirmiausia pervažiuojame Moldau upę, kurią čekų komp. Smetana išgarsino savo „Ma Vlast“ muzikos kūriniu. Mūsų vadovas parodo kai kurias miesto įžymybes ir pasako, kad šį vakarą matysime Mozarto „Užburtoji fleita“, o sekantį vakarą praleisime be operos kadangi rytojau vakarą yra užsakiusi kažkokia valdžios organizacija. Tuoj kyla protestas. Mūsų tvarkraštyje parašyta, jog mums priklauso bilietai ir į rytojaus operos spektaklį. Bet vadovas mūsų visai nesiklauso, tik toliau šneka, kad mūsų viešbutis yra pats geriausias visoje Prahėje, ir tikisi, kad mes būsimės patenkinti savo viešnage. O reikia pripažinti, kad šita viešnagė buvo ne tik pati įdomiausia, bet ir paslaptingiausia. Niekada nežinojome, kas bus toliau. Čia viskas vyko ne pagal mūsų atsivežtą tvarkraštį.

Viešbutis senas, bet labai gerai prižiūrimas. Dauguma svečių kalbasi vokiškai, prancūziškai ir angliskai. Užsiregistravus, atima mūsų pasus, vizas ir lėktuvų bilietus, juos sugrąžins tik išvažiuojant. Palikome be jokio dokumento. Tada tuoj prisistato labai simpatiška ponis ir siūlo mums kuo tik reikia padėti. Papasakojame apie mūsų „konfiskuotą“ operos spektaklį. Mūsų

Trys pagrindiniai Prahos teatrai

skundo išklausiui, sako, kad ji pažiūrės, gal dar gaus ir bilietų. Tačiau dingusi, po pusvalandžio vėl atsiranda. Girdi, ji mananti, kad bilietus gaus, bet dar nesant šimto procentų tikra. Vis dėlto liepia būti mums pasiruošusiems ir jos laukti 6 v. v., kada ji vėl sugrįš ir tikrai žinos, ar eisime į operą ar ne. Bet jei norime, galime ir dabar jai užmokėti už bilietus. Tad mokame ant ranką kartą, o kadangi ji pati tikros kainos nežino, tai duodame „ant numanymo“. Mums svarbiausia, kad tą vakarą statoma Smetanos „Parduotoji nuotaka“.

Atvažiavus į Prahą, gal būt, paskutinį kartą (pirmą kartą buvome čia karo metais, tris dienas ir naktis praleisdami geležinkelio stotyje), tad nesinori vėl visą laiką praleisti tikrai viešbutyje.

Klausime mūsų vadovo kur yra operos rūmai. Jis mums nieko nesako, tik liepia 6 val. būti pasiruošusiems. Jis tada ateis ir mus nuves. Bet iki šeštos val. yra daug laiko, o be dokumentų baugu į gatvę išeiti. Mūsų bendrakeleiviai dėl to labai nesijaudina, pasidrausino sakdami, kad jeigu kas paprašys dokumentų, atvesime prašančią į viešbutį ir parodysim, kur jie yra. Išėjome tiesiai į Sv. Vaclovo aikštę. Tai nėra aikštė, bet trumpa, plati alėja. Viena gale stovi Sv. Vaclovo statula su keturiais šventaisiais. Ant statulos laiptų primeta gėlių puokščių. Nepatogu net fotografuoti šioje vietoje, atrodo, kad praeiviai žiūri į mus su panieka, jog mes savo turistiniu žingeidumu drįstame

išniekinti jų šventą vietą, kurioje žmogus aukojo savo gyvybę. Todėl ir mes, greitai nusifotografavę, pasitraukiame, tik iš tolo, nuo šaligatvio stebime, kaip patys čekai, aplenkę šią vietą, skuba savais reikalais. Žmonių pilnos gatvės, reikia grūsti grūstis. Jie atrodo tokie viskam nežiną, apatiški, nusiminę. Ši slėgianči nuotaika užkrėtė ir mus. Dar pamačius po du, po tris ginkluotus kareivius, besisukinėjančius gatvių sankryžose visai nebesinorėjo niekur eiti.

Sugrįžę į savo viešbutį, laukiame, kol ateis mūsų vadovas vestis į operą. Šitos mūsų iškylos niekada nepamiršiu, kai mes, visi išsidabinę, būriu išėję į Sv. Vaclovo aikštę, sustabdėme visą judėjimą. Ne tik visi sužiūrėjo į mus, bet, vienas kitą sustabdė, net pirštais rodė ir dar atsisukę žiūrėjo. Tokių kitų puošnių praeivių gatvėje niekur nesimatė. Ir taip paradavome visu keliu iki pat teatro.

Praha turi tris teatrus. Pagrindinis yra Tautinis (Narodni) operos teatras, čia statomos tik operos. Antrame — Smetanos teatre statomos operos ir baletas. O trečiame — čekų dramaturgo J. K. Tyl vardo teatre, į kurį mes einame, statomos dramos ir Mozarto operos. Šis teatras ir pasitęgė, tai nėra aikštė, bet trumpa, plati alėja. Viena gale stovi Sv. Vaclovo statula su keturiais šventaisiais. Ant statulos laiptų primeta gėlių puokščių. Nepatogu net fotografuoti šioje vietoje, atrodo, kad praeiviai žiūri į mus su panieka, jog mes savo turistiniu žingeidumu drįstame

leidyti jų šventą vietą, kurioje žmogus aukojo savo gyvybę. Todėl ir mes, greitai nusifotografavę, pasitraukiame, tik iš tolo, nuo šaligatvio stebime, kaip patys čekai, aplenkę šią vietą, skuba savais reikalais. Žmonių pilnos gatvės, reikia grūsti grūstis. Jie atrodo tokie viskam nežiną, apatiški, nusiminę. Ši slėgianči nuotaika užkrėtė ir mus. Dar pamačius po du, po tris ginkluotus kareivius, besisukinėjančius gatvių sankryžose visai nebesinorėjo niekur eiti.

Pasagos formos, dominuoja mėlyna ir auksinė spalvos, o aplinkui besisukantys balkonai apibūtinai angeliukai. Mozarto opera „Užburtoji fleita“ yra jo paskutinė parašyta opera. Ji laikoma pačia rimčiausia ir muzikiniai labiausiai subrendusiausia. Opera buvo dainuojama čekų kalba. Iš pradžių ji mūsų operos spektaklį žiūrėjome gana abejingai, nes ir publika per daug rimta neatrodė. Jau nimas čia sudarė didžiausią žiūrovų skaičių. Operos dekoracijos labai moderniškos — spalvoto stiklo piramidės, sustumdomos įvairiomis figūromis. Blizgantis stiklas sudarė ir labai šaltą nuotaiką visam operos spektakliui. Praha niekada nepasidavė gerų solistų eksportui, todėl pagrindiniai solistai buvo gana silpnai. Vienai solistei dainuojant kolora tūrinės vietos, balsas dingdavo, o kita, kai jau dainuodavo, tai valdybą visai pamiršdavo. Tikrai baritonas, dainavęs Papageno rolę, buvo stiprus tiek dainavimu, tiek vaidyba. Jis buvo net per geras visam tam operos pastatymui. Moterų choras atrodė kaip nuo Prahos gatvės suvartas. Be jokio pasipuošimo, grimo, apšvietimo. O jų įėjimas ir išėjimas iš scenos, ir nenorint, sukeldavo tik šypseną. Bet vis tiek buvo įdomu pamatyti ką nors naujo, nesitikėto. Po operos, vėl parėjome Sv. Vaclovo gatvę. Žmonių taip pat buvo daug kaip ir einant, bet gatvės buvo gana apytamės, ir niekas į mus jau nekreipė dėmesio.

Kitą vakarą laukiame mūsų simpatiškos ponios, kuri pažadėjo mus nuvesti į antrąjį operos spektaklį. Ir viskas puikiai „išdega“. Šį vakarą mums jau neberekėjo paroduoti gatvėmis, nes lietus pilte pylė. Užtat taksių eilė laukė prie viešbučio durų. Jais ir buvome nuvežti. O po operos vėl tie patys taksių laukė mūsų prie operos rūmų. Tokio pataravimo niekur kitur neradome. Kituose miestuose dar reikėjo patiemis susirasti operos adresą ir pačiam, pasirinkus priemonę, operą pasiekti. O čia nuvežė ir parvežė, ir dar visa tai nieko nekainavo.

Operos rūmus iš lauko gerai apžiūrėti neteko, kadangi lijo. Bet, kiek teko žvilgtelti, jie labai priminė Vienos operos pastatą. Susirinkus visai grupei į vieną vietą, mūsų vadovė liepia palaukti, o pati kažin kur dingsta. Laukiame. Sugrįžo su lapeliais, ant kurių parašyta vietų numeriai. Bilietai labai geri, apačioje, trečioje eilėje. Salė nedidukė, pasagos formos, visa tvaska auksiniu atspalviu. Nepaprastai gražiai atrodanti. Užgesinus šviesas ir atidarius uždangalą, mato me sėdintių vyrų ir moterų eilę, vyras sako kalbą, moteris skaito iš popieriaus, gėlių puokštė leidžiama per rankas, fotografas fotografuoja ir scenoje esančius ir mus salėje sėdinti. Nesupratome ką ten kalbėjo, bet atrodė, kad buvo kažkoks kažko pager-

bimas. Po visų ceremonijų prasidėjo ir operos spektaklis.

Čekų kompozitorius Bedrich Smetana yra laikomas čekiškos muzikos tėvu. Jis pirmasis pradėjo čekiškomis liaudies melodijomis domėtis ir jas panaudoti savo individualioje kūryboje. Visa tai akivaizdu ir operoje „Parduotoji nuotaka“, kurios premjera įvyko šitame pačiame teatre, diriguojant pačiam kompozitoriui, 1866 metais. Ši opera yra 3 veiksmų linksma komedija, besiuo kanti apie vedybas ir piršlybas. Opera pilna linksmybių, arijų, duetų, trio, chorų ir polkos šokių. Visi veikėjai yra pasipuošę tautiniais čekų rūbais. Dekoracijos labai paprastos, tačiau derinos su operos tautiniu charakteriu. Bendras operos pastatymas geras, meniškai išlygintas, gyvas. Publika tiek šitame teatre, tiek Tyl teatre, kuriame matėme Mozarto „Užburtoją fleitą“ labiausiai priminė mūsų lietuviškąją publiką operų pastatymuos Marijos auditorijoje, Chicagoje: kur reikiama ploti — neploja, kur nereikia ploti, ten plojama.

Po „Parduotosios nuotakos“ spektaklio, nepagailėjome mūsų simpatiškam poniamui pagyrimų ir padėkų už jos pastangas ir rūpesčius, kad mes galėjome pamatyti šią operą. Ji taip susijaudino, kad net čia pat ir apsi-vertė. O mes buvome laimingi, gavę tokią progą pamatyti grynai čekišką operą pačių čekų pastatyme. Kas gi kitas taip įsijaus į šios operos tautinę dvasią jeigu ne pats čekas.

Ir taip užsibaigė mūsų operiniai nuotykių senioje, gražiojoje Prahėje. Kitą kartą bandysime laimėti Berlyne.

(Bus daugiau)

Specialiai šventėms siuntiniai į LIETUVĄ

Iš anksto apmokėtas multas ir persiuntimas. Gavėjas nieko nemokama.

40 sv. kvietinių miltų \$30.70
40 sv. cukraus 32.00
40 sv. ryžių 35.00
20 sv. taukų 32.50
10 sv. lašinukų 26.00
SPECIAL — 1 38.50
10 sv. taukų, 10 sv. kvietinių miltų, 10 sv. ryžių, 10 sv. cukraus.

DOVANŲ KREPSYS 45.00
1 1/2 sv. degtinės kavos, 1 1/2 sv. olandiško kakao, 1 1/2 sv. pieno maltelių, 2 1/2 sv. rūkytų lašinukų, 1 1/2 sv. rūkyto kumpio, 1 1/2 sv. šveicariško sūrio, 1 1/2 sv. sviesto, 2 1/2 sv. ryžių, 2 1/2 sv. cukraus, 1 1/2 sv. medaus, 1 1/2 marmalado, 1 1/2 sv. maišytų vaisių, 1 1/2 m. karonų, 1/2 sv. pipirų, 10 maišelių pudingo miltelių.

10 SKARELIŲ 46.80

5 vilnonės skarelės su didelėmis ar mažomis gelėmis arba turkiskais raštais, visų spalvų ir 5 nylono skarelės vienos spalvos arba su raštais, visų spalvų.

ITALIŠKI NYLON LIETPALCIAI

Vyriški ar moteriški — visų dydžių nuo mažų iki didelių — spalvos tamsiai mėlyna, tamsiai žalia, tamsiai ruda.

2 LIETPALCIAI \$39.30

BATAI — SPECIALIAI \$46.00

2 poros geriausių rūšių odiniai batai, vyriški ar moteriški, stiprūs ir patvarūs, geros išdirbystės juodi ar rudi.

MOTERIŠKI ŽIEMINIAI

BOTAI \$31.00

Moderniški įmanomi arba suvarstomi, geriausios rūšies „boxcalf“ odos, su avies kailio pamušalu, labai stiprūs, šilti ir patvarūs, juodi ar rudi.

VYRIŠKI ŽIEMINIAI

BOTAI \$33.50

Suvarstomi, geriausios rūšies „boxcalf“ odos, avies kailio pamušalu, labai stiprūs, šilti ir patvarūs, juodi ar rudi.

MOTERIŠKAS

NYLON IMITACIJOS

KAILINIS PALTAS \$99.00

Dovana visam gyvenimui — šilts liuksusinis paltas — tamsiai rudas ar pilkas.

Užsakykite dabar.

Užsakykite tik per

INTERTRADE

EXPRESS CORP.

125 East 23rd Street

New York, N.Y. 10010

Reikalaukite mūsų nemokamo katalogo su dar daugiau dovanų. Taip pat telurkites apie naują patvarkymą siuntinių persiuntimui.

DRAMOS VEIKALO KONKURSAS

LOS ANGELES DRAMOS SAMBŪRIS

Zvelgdamas į Antrąją Teatrų Festivalį, kuris numatoma 1971 m. Čikagoje, skelbiu scenos veikalo konkursą.

Už geriausius kūrinius autoriams yra skiriama:

PIRMOJI PREMIJA — 1,000 DOLERIŲ

ANTROJI PREMIJA — 500 DOLERIŲ

Ios Angeles Dramos Sambūris pasilieka teisę premijuotus veikalus pastatyti, kaip premjeras.

Veikalo žanras ir tema nvaržomi. Pagaidaujama, kad veikalas būtų techniškai įmanomas pastatyti mūsų egzodo sąlygose ir užimtų normalaus spektaklio ilgį.

Rankraščiai turi būti paruošti rašomąja mašinėle ir pasirašyti slaptyvardžiu: į atskirą voką įdėti savo tikrąjį pavardę, adresą, telefono numerį ir ant voko užrašyti pasirinktą slaptyvardį ir veikalo pavadinimą. Vokas Vertinimo Komisijos nebus atidarytas, jeigu ant jo bus pažymėta: nelaimėjus — neatplėšti.

Dramaturgai prišdami rankraščius siųsti iki 1970 m. liepos mėn 1 d. šiuo adresu:

LOS ANGELES DRAMOS SAMBŪRIS

4601 West 4th Street

Los Angeles, California 90005

Vertinimo Komisijos Sostatas bus paskelbtas vėliau.

Los Angeles Dramos Sambūrio Valdyba

Lietuviška valgykla. Gražiausias lietuviškas restoranas, kuriame gaminami lietuviški valgiai.

Atdara nuo 6-tos valandos ryto iki 8-tos valandos vakaro.

“PALANGA” RESTAURANT

6918 So. Western Ave. — GR 6-9758

JADVYGA ir JUOZAS BARTKUS, Savininkai

Quarterly dividends are very interesting

And what is most interesting about quarterly dividends is that it means more money for you. More Often. If you're interested, come to Midland Savings today.

Frank Zogas, President

4 3/4 %

PASSBOOK SAVINGS Paid and Compounded QUARTERLY

5 1/4 %

6-MONTH SAVINGS CERTIFICATES Paid Quarterly \$1,000 MINIMUM

MIDLAND SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

4040 ARCHER AVENUE CHICAGO, ILLINOIS 60632 PHONE: 254-4470

SKIP'S Self Service LIQUOR STORES

- 5515 SO. DAMEN AVE.
- 5996 SO. ARCHER AVE.

All Phones WA 5-8202

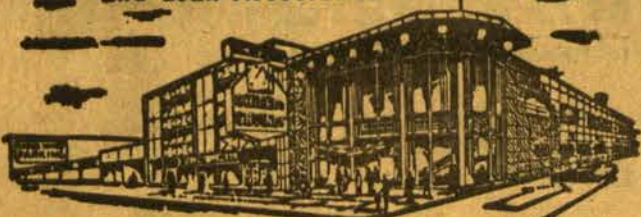
Telef. — 735-2345

KENTUCKY BOURBON 90 proof	qt. \$4.49
FRENCH BRANDY V.S.O.P.	5th \$5.49
FRUIT FLAVORED BRANDIES	5th \$3.98
PINK ROSE WINE	5th 89 c.
SCHLITZ BEER	6 Pak 98 c.
MILLER HIGH LIFE	6 Pak 98 c.
GIN or VODKA 90 proof	5th \$2.49
STRAIGHT BOURBON 86 proof	Fifth \$2.98
GRAIN ALCOHOL 190 proof	5th \$5.19

CIGARETTES — Regular, King & Filters \$3.29
100 Size \$3.39

Pasinaudokite Draugo „Classified“ skyrumi.

Chicago Savings and Loan Association

5 1/4 %

Certifikatų sąskaitos
Certifikatai išduodami tūkstantinėmis. Mažiausia turi būti \$5000. Pelnas mokamas kas trys mėnesiai.

4 3/4 %

Ant visų knygelių sąskaitų

NUOSIMČIAI PRISKAITOMI KAS DIENĄ. ISMOKAMI KAS TRYS MĖNESIAI

STAI NARIAMS TEIKIAMAS MŪSŲ PILNAS PATARNAVIMAS:

- * Vacation Club
- * College Bonus Savings
- * Home Mortgage Loans
- * Home Improvement Loans
- * Christmas Club
- * Insured Family Savings
- * Notary Public Service
- * Free community rooms for your organiz'n meetings
- * Cash checks and pay all family bills with our special money order checks.
- * Sell & redeem U.S. Bonds
- * Two large free parking lots
- * Save-by-Mail Kits
- * Travelers Checks
- * Safe Deposit Boxes

Chicago Savings and Loan Assn.

John Pakel, Sr., President and Chairman of the Board

6245 SO. WESTERN AVE.

TEL. GR 6-7575

HOURS: Mon. 12 P.M. to 8 P.M., Tues. 9 to 4, Thurs. & Fri. 9 to 8, Sat. 9 to 12:30

Dr. Arvydas Klierė

(Atkelta iš 2 psl.)

Jis priklauso Sigma Chi, American Astronomical Society, American Institute of Astronautics and Aeronautics ir kit. mokslo draugijoms.

Dr. A. Klierė nenutolo ir nuo lietuviškojo gyvenimo. Studijų metais jis aktyviai reikšėsi Studentų ir Akademinių skautų sąjungų veikloje, pastarajame 1958-59 metais Chicago skyrė jėgas pirmininko pareigas. Šiuo metu užima vicepirmininko pareigas Filisterių skautų sąjungos Centro valdyboje.

Ši jauną mokslininką domina erdvių pasaulis ir jis tuo keliu žengia, savo darbo srityje pasiekdamas naujų laimėjimų. Gi šiame technikos stebuklų amžiuje ir kiekvienam eiliniui žmogui yra idomu sekti mokslo pažangą, ypač erdvių užkariavimo srityje. Tad dr. A. Klierės paskaita Mokslo ir kultūros simpoziume tikrai sukels didelį susidomėjimą ir plačioje lietuvių visuomenėje.

Kun. Kęstutis Trimakas, S. J.

Plati, idomi ir svarbi tema — Lietuvių kultūrinė ir mokslinė spauda bus plačiai nagrinėjama Mokslo ir kultūros simpoziumo forume, kuriam vadovaus jaunąs, gabus jėzuitas kun. Kęstutis Trimakas S. J. Šiuo klausimu forume kalbės "Draugo" kultūros priedo redaktorius poetas Kazys Bradūnas, "Lietuvių Dienų" redaktorius poetas Bernardas Brazdžionis, "Aidų" redaktorius dr. Juozas Girnius, "Metmenų" redaktorius prof. dr. Vytautas Kavolis.

Šia proga bent trumpa mintimi susipažinsime ir su šio forumo moderatoriumi kun. Kęstutiu Trimaku S. J.

Jis gimęs 1930 m. Kaune ir ten lankė 1-ją berniukų gimnaziją. Tremtyje jį sutinkame Augsburgų ir Muencheno gimnazijose, kurių pastarąją baigė 1948 m. Emigracijai prasidėjus, devynioliktus metus beinais Kęstutis atkyla Amerikon ir pasirenka vienuolyno jėzuitų gyvenimo kelią, 1949 m. įstodamas į Lietuvos jėzuitų provinciją. Čia jis neužsidaro vienuolyno sienose, bet veržiasi į gyvenimą, siekdamas aukštųjų mokslų. 1951-1953 m. moko anglų ir klasikinę kalbą Milforde, Ohio.

1953-1956 m. Westono kolegijoje studijuoja filosofiją ir gauna M. A. laipsnį ir nuo 1957-1961 m. baigia teologiją ir įgyja teologijos licenciatą. Bestudijuodamas, nuo 1956 iki 1967 m. buvo anglų ir lotynų kalbų mokytoju Bostono Kolegijos aukšt. mokykloje.

1960 metais įšventinamas kunigus. Gavęs kunigystės šventimų, 1961-1962 metais kun. Kęstutis Trimakas S. J. praleidžia Miunsteryje, Vokietijoje, gilindamasis asketinėje teologijoje.

Jis puikiai valdo plunksną ir savo gilių minčių straipsniais yra praturtinęs ir mūsų periodinę spaudą. Grįžęs į JAV 1962 metais, jis tampa "Laiskų Lietuviams" viceredaktorium, o nuo sekančių metų spalio mėn. ir iki dabar yra to žurnalo vyriausiojo redaktoriaus. Jam redaguojant "L. L.", šis žurnalas tapo visuomenės labai mėgiama, patraukliu, jame randame daug šių dienų aktualijų bei problemų sprendžiančių vertingų straipsnių, kurių dalį parašo ir pats vyr. redakt. kun. K. Trimakas S. J.

Siam jaunam jėzuitui kunigui prie širdies ir lietuviškoji veikla. Lietuvių visuomeninėje veikloje jį sutinkame jau eilę metų. Nuo 1966 metų jis dirbo Amerikos Lietuvių Romos Katalikų Federacijos Centro valdyboje, buvo ilgiametis Studentų ateitininkų sąjungos dvasios vadas, uoliai reikšėsi lietuvių katalikų evangelikų ekumeninėje veikloje ir yra JAV LB Tarybos narys.

Šių metų pavasarį įstojo į Chicago Lojolos universitetą, psichologijos fakultetą siekti doktorato. Ši kūrybinga vyra, kun. K. Trimaką S. J., sutiksime Padėkos dienos savaitgalio ruošiamame Mokslo ir kultūros simpoziume, vadovaujantį lietuvių kultūrinės ir mokslinės spaudos forumui.

WAGNER & SONS
Typewriters — Adding Machines —
Checkwriters —
Nuomola — Parduoda — Taiso
NAUJOS NAUDOTOS
Visi 50 m. patikimas patarnavimas
NAUJOJE VIETOE
5610 S. Pulaski Rd., Tel. 581-4111

Su muziku Juozu Bertuliu amžinai atsisveikinus

J. ŽILEVICIUS

Rugsėjo m. 13 d. 9:45 v.v. Šv. Kryžiaus ligoninėje, Chicagoje, po sunkios galvos smegenų operacijos mirė muzikas Juozas Bertulis.

Jis buvo gimęs 1893 m. sausio 1 d. Jonišky. Jo senelis ir tėvas buvo garsūs apylinkės smuikinininkai, su savo kapelijomis grodavo vestuvėse, krikštynose ir kt. Tėvas, pastebėjęs jauno sūnelio gerą klausą, pradėjo mokytį jį smuikuoti, o nuo 8 metų amžiaus Juozukas jau giedojo bažnytiniam chore.

Tolimesniame savo gyvenime jis baigė Klaipėdos konservatorijoje kontrabaso specialybę, grojo orkestre, baigė pedagoginį skyrių ir kompoziciją pas St. Šimkų, J. Žilevičių. Vėliau buvo tos konservatorijos inspektorium.

Tremties metais apsigyvenęs Miunchene organizavo du chorų ir jiems vadovavo; dirbo įvairiose UNROS švietimo bei meno, muzikos institucijose. Atvykęs į JAV, su šeima apsigyveno Los Angeles, Calif. Vėliau, persikėlęs Chicago, vargoninkavo Aušros Vartų Marijos parapijoje iki mirties. Šalia to čia dirbo liuanistinėse mokyklose, turėjo savo fortepijono studiją, talkino Lietuvių muzikologijos archyviui, dirbo jame kaip vicekuratorius ir reikalų vedėjas.

J. Bertulio muzikos kūryba nepaprastai gausi, pastebėjau 270-tą opusą ant vieno rankraščio. Nemažai pats savo lėšomis įvairios savo kūrybos yra išleides. Tai vis instrumentalinė, vokalinė, ar mišri ir kitokia. Tik dėl stoks savikritikos ir skubotumo patį kūrybą kai kur turėjo nukentėti.

Įsigilinus į Vėlionio nuveiktus

Muzikas Juozas Bertulis

darbus, į jo idėjas, atrodo, kad Vėlionio asmuo nebuvo čikagiečių tinkamai apakankamai pažintas, nes Vėlionis buvo užsidaręs kietai savo kiau, net savo artimiesiems neatskleisdavo savo sumanymų bei planų. Ypatingai tai buvo jaučiama paskutiniuose keleriais metais. Gal gyvenimo aplinkybės jį prie to lenkė? Bet ir netyčia kieno nors neapdairiai Vėlionio nenaudai padaryta menkavertė klaidelė jam tapdavo dideliu dalyku, dėl kurio jis giliai sielvartaudavo, naktimis nemiegodavo, skųsdavosi sielos kančiomis, ką liudija rastas Vėlionio laiškas, adresuotas Lietuvių muzikologijos archyviui, su užrašu,

jog atidaryti tik jam mirus. Laiškas pavadintas "Testamentum Meum", 16 psl ir 3 psl. priedo. Ten Vėlionis išlieja plačiai ir atvirai savo sielos skausmus.

Man teko Vėlionį pažinti nuo 1923 m., kada pradėjau organizuoti pirmąją Lietuvių dainų šventę Kaune. Jis tada pirmas atsiliepė į mano anketa šventės reikalui. Kai Vėlionį sutikau šiame krašte, jis buvo labai pasikeitęs iki nebepažinimo. Matyt, gyvenimas jį tokiu padarė. Kai kada labai atvirai man pasipasakodavo apie visus savuosius pergyvenimus. Pastaruoju laiku jis sielojosi savo kantatos "Sugrįžimo giesmė" pastatymu. Veikalas didelis, reikalaujantis gero suaugusių choro, vaikų choro, solistų, deklamacijų. Ir kai daugelis muzikos mokytojų atsisakė vaikų šiai kantatai paruošti, Vėlionį šitai pritenkė. Omai pradėjo jo sveikata šlubuoti, ryškiai pradėjo rodytis pamišimo žymės, kai kada, eidamas ar važiuodamas autobusu ar traukinuku paklysdavo, vargojuojant, koja, paspaudus pedalą, nebeatsiraukdavo ir pan. Visa tai Vėlionis man nupasakodavo ir ieškodavo medicinos pagalbos, bet jos nerasdavo. Taip jis palaipsniui geso. Man beliko tik humoristiniiais posakiais stengtis nutolinti bičiulio juodas mintis.

Vėlionis Lietuvių muzikologijos archyvo nepamiršo. Savo žmonos laidotuvių ir savo atvejį, reikėdama, kad vietoje vainikų būtų auka paremtas šis mūsų archyvas. Vėlionio vardas ir pagarbūs jo atminimas visad čia bus gyvi.

— Irgi buvomas: buvo sykį maž nyčioj dusyk melnyčioj. (Sereikiškių patarlė).

— Tu darbininkas: pririštą ir supančiotą vistą pagana. (Vaškiškių patarlė).

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY

Manufacturers

Rankomis išpūstytai paveikslų rėmai — pritaikinti paveikslams ir skelbimams rėmai — metalu aplieti rėmai.

2400 S. Oakley Ave., Chicago
Tel. Virginia 7-7258-59

Mūsų erdviose patalpose turime didžiausią pasirinkimą visų modernių baldų, elektrinių krosnių, radijo ir televizijos aparatų, šaldytuvų ir kitu namams reikmenų.

LIETUVIŲ STAIGA

ROOSEVELT FURNITURE CO.

RAUDONIS ir N. BERTULIS

2310 W. Roosevelt Road Tel. SEeley 3-4711

Atdara pirmą ir ketvirtą, 9-9 val.; antrą, trečią ir šeštą, nuo 9 iki 6 val. sekmd. atdara nuo 11 iki 4:30 val. po pietų.

Fotografav žavioms nuotakoms

The Paul Studio

MODERN. FOTOGRAFO NAMAI.

SEIMOS PORTRETUS IR VISOKIŲ PROGU NUOTRAUKAS

3213 So. Morgan St.
Chicago, Illinois 60608
TEL. Yards 7-5858

since 1914...

MIDLAND SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
444 ARCHER AVENUE
CHICAGO, ILLINOIS 60632
PHONE: 234-4478

4 3/4%

PASSBOOK SAVINGS
All Accounts Paid and Compounded Quarterly

5 1/4%

6-MONTH SAVINGS CERTIFICATES
Minimum \$1,000

LUIZ AUTO REPAIR

6643 S. KEDZIE AVE., CHICAGO, ILL. 60629

TELEF. — 436-3699

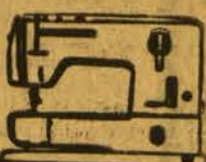
KAROSERIJS, SPARNŲ (FENDER) TAIŠYMAS IR DAŽYMO DARBAI

Atliekami tiksliai ir nebrangiai.

Savininkas Aloyzas A. Kunskas

Siuvimo Mašinos — Dulkių Siurbliai

- BERNINA
- NECCHI
- ELNA
- VIKING
- PFAFF
- SINGER

ELECTROLUX
HOOVER
EUREKA
KIRBY
ROYAL
IR KT.

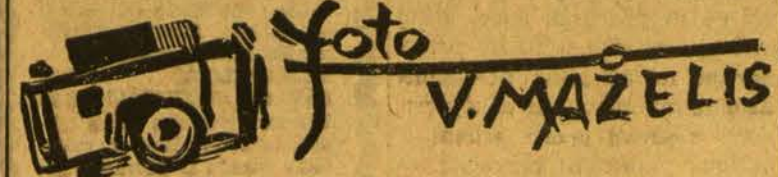
Parduodame, nuomėjame ir taisome siuvimo mašinas, dulkių siurblius, prietaisus kaimams ir savygoms. Turime dalis. Aptarnaujame Chicagoje ir priemiesčiuose.

B and B DISTRIBUTING COMPANY

A to Z Sewing machines and Vacuum cleaners

4081 ARCHER AVE. (Prie California Ave.), Chicago, Ill. Tel. 927-4702

Vedėjas Arvydas M. DIKINIS

- vestuvės: spalvota ir juoda balta (gali vykti ir į kitus miestus)
- portretūra
- meno darbų nuotraukos ir kiti foto patarnavimai

Tel. — HY 7-4677

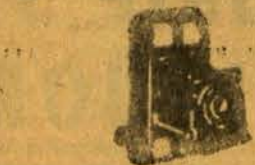
422 MENAHAN STREET — RIDGEWOOD, N. Y. 11237

MOVING

Perkrausto baldus iš arti ir toli

A. BENIULIS

Chicago, Ill. 60629. Tel. RE 7-7083

MARQUETTE PHOTO SUPPLY

REIKMENYS FOTOGRAFAMS IR MEGEJAMS

Daug sutapsysite pirkti čia įvairių filmų foto aparatų bei jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atidedant pasirinktus reikmenis ypatingai proga. Pinau užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atidara pirmą ir ketvirtą vakarais iki 9 val.

3314 West 63rd Street
Chicago, Illinois 60629
Telef. PProspect 6-8998

FIRESTONE PADANGOS (TIRES)

NATIONWIDE GUARANTEE

No-Limit on MILES...
No-Limit on MONTHS

FULL LIFETIME GUARANTEE against defects in workmanship and materials and all normal road hazard injuries encountered in everyday passenger car use for the life of the original tread design in accordance with terms of our printed guarantee certificate. Price of replacement pre-rated on original tread depth wear and based on Firestone adjustment price for replacement tire at time of adjustment. Firestone adjustment prices are intended to, but may not, represent approximate current average selling prices and are subject to change without notice.

Neribota garantija: iki susidevėjimo. Ratlankiai (wheels)

Taip pat atliekama ratų reguliavimas ir balansavimas (Wheel alignment and balancing). Stabdžiai (Brake service), motoro regul. (Tune up), keičiamos dalys, alyva, tepimas, kt. pataisymai.

Country Auto & Tire Service

2423 W. 59th Street, Chicago, Illinois

Telef. — GROvehill 6-7777

Val. kasdien 7 v. r. — 7 v. v., šėšt. 7 v. r. — 3 v. p. p.

Sekm. uždaryta. Kitu laiku pagal susitarimą.

Savininkas MIKAS ČESAS

JEI JŪS NORITE SIŪSTI SIUNTINIŲ DOVANAS. Į LIETUVĄ IR KITAS USSR DALIS,

NAUDOKITĖS PATARNAVIMU PLAČIAI ŽINOMOS FIRMOS PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, INC.

(LICENSED by Vnešposyltorg)

VYRIAUSIA ISTAIGA

1776 Broadway, New York, N. Y. 10019

Tel. — 581-6590; 581-7729

Siuntiniai siunčiami per mūsų firmą paskyrimo vieta pastekia trumpiausiu laiku. Siuntinių pristatymas garantuotas. Visi maitai apmokami mūsų įstaigose, gavėjas NIEKO NEMOKA.

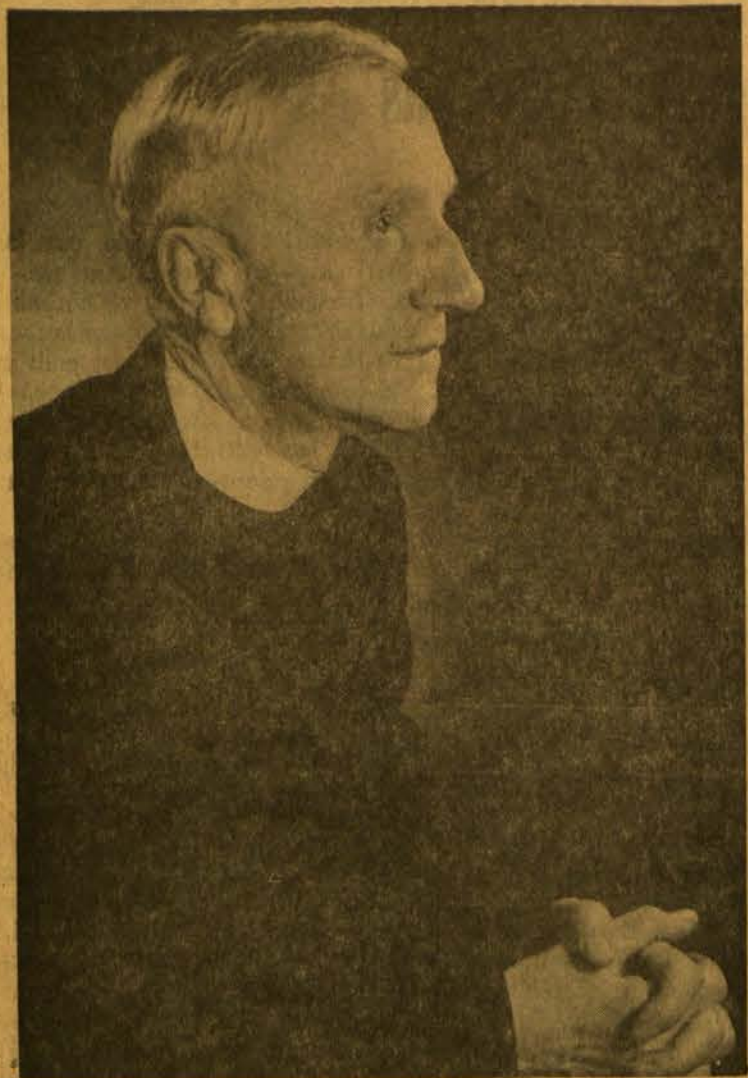
Prie firmos skyrių yra krautuvės, jose rasite žemiausiomis kainomis pasirinkimui įvairiausių audinių, taip pat maisto produktų, odos avalynės ir kitų daiktų.

Firma - skyriai atidaryti kasdien nuo 9 valandos ryto iki 6 valandos vakaro.

Šeštadieniais ir sekmadieniais nuo 9 valandos ryto iki 4 valandos popiet.

MŪSŲ SKYRIAI:

BROOKLYN, N. Y.	1536 BEDFORD AVE.	IN 7-6465
NEW YORK 3, N. Y.	78 SECOND AVENUE	OR 4-1640
NEWARK, N. J.	378 MARKET STREET	MI 2-2452
SOUTH RIVER, N. J.	46 WHITEHEAD AVENUE	CL 7-6320
UTICA, N. Y.	963 BLEECKER STREET	RE 2-7476
FARMINGDALE, N. J.	FREEMAN ACRES	363-0494
PHILADELPHIA 23, PA.	631 W. GIRARD AVENUE	PO 9-4507
ALLENTOWN, PA.	126 TILGHMAN STREET	HE 5-1654
HOCHESTER 5, N. Y.	558 HUDSON AVENUE	232-2942
LOS ANGELES 4, CAL.	159 SO. VERMONT AVENUE	DU 5-6550
CHICAGO 22, ILL.	1241 NO. ASHLAND AVENUE	HU 6-2818
BALTIMORE 31, MD.	1900 FLEET STREET	DI 2-4240
BUFFALO 12, NEW YORK	701 FILLMORE AVENUE	TX 5-0700
DETROIT 12, MICH.	11601 JOS CAMPAU AVENUE	365-6780
HARTFORD 6, CONN.	122-126 HILLSIDE AVENUE	249-6216
JERSEY CITY, N. J.	219 MONTGOMERY ST.	HE 5-6368
SYRACUSE, N. Y. 13204	515 MARCELLUS STREET	475-9746
CLEVELAND 13, OHIO	1028 KENILWORTH AVENUE	PR 1-0696
HAMTRAMCK, MICH.	11339 JOS CAMPAU AVENUE	365-6740
SO. BOSTON, MASS.	394 W. BROADWAY	AN 8-1120
TRENTON 10, NEW JERSEY	1152 DEUTZ AVENUE	EX 2-0306
RAHWAY, N. J.	717 W. GRAND AVE	581-8997

Kan. Mykolas Vaitkus — poetas, romanistas, dramaturgas ir memuaristas, 1968 metų Lietuvių rašytojų draugijos laureatas. Jam už geriausią 1968 metų knygą — atsiminimus, pavadintus „Nepriklausomybės saulė“ šian dien 7 val. vak. Jaunimo centre, Chicagoje, įteikiama Lietuvių fondo tūkstantinė iškilmingame literatūros vakare - koncerte. Nuotr. V. Mažello

Kultūrinė kronika

• Nekasdienis literatūros vakaras - koncertas šiandien (spalio 11 d.) 7 val. vak. įvyksta Jaunimo centre, Chicagoje. Jame bus įteikta Lietuvių rašytojų draugijos tradicinė ir mūsųose pati svarbiausioji literatūros premija šviesiam lietuvių literatūros veteranui kan. Mykolui Vaitkui už laisvajame pasaulyje pripažintą geriausią šionykštės mūsų grožinės literatūros 1968 metų knygą — už toms atsimi-

tuodami ir atbaigdami tokį šviežiai naują mūsų jaunimo mėgiamam poeto sceniškąjį pagerbimą.

• „Dėmės šviesioje Valžgan-to kūryboje“ — tokiu pavadinimu dr. Jono Griniaus ilgesnės apimties straipsnį pradėsime spausdinti „Draugo“ kultūrinio priedo atkarpoje kitą šeštadienį.

• Prof. J. Zilevičius pakvies-tas garsios volkiečių „Riemann Musiklexikon (enciklopedijos) leidėjų bendradarbiu lituanisti-niam skyriui. Susitarta, ir dar-bas jau pradėtas. Leidinys išeis ateinančią pavasarį. Apims keletą dešimčių lietuvių muzikos spe-cialistų. Iki šiol ten tebuvo su-žymėti vos keli asmenys.

Jau anksčiau prof. J. Zilevi-čiaus parašyta lietuvių muzikos ir muzikų apžvalga 1924 m. bu-vo atspausdinta leidinyje „A Dictionary of Modern Music and Musicians“, New York, E. P. Dutton and Co. Leidinyje buvo aptarti: J. Gruodis, T. Bra-zys, J. Naujalis, M. Petrauskas, Č. Sasnauskas, St. Šimkus, J. Tal-lat-Kelpša, M. K. Čiurlionis, J. Zilevičius, dr. V. Kudirka. Kiti buvo paminėti tik bendrame lietu-vių muzikos aprašyme. Ilgą laiką tai buvo vienintelis šalti-

nis, iš kurio įvairūs pasaulio muzikologai semėsi sau žinių apie lietuvių muziką ir lietuvių muziką.

Kitas J. Zilevičiaus enciklope-dinio pobūdžio raštas apie lietu-vių liaudies muzikos instru-mentus (plačiai iliustruotas) tilpo moksliniame „The Musical Quarterly“ žurnale 1935 m. Tas straipsnis anglų spaudoje folklo-ristų taipgi buvo nekartą užsi-mintas.

• Lietuvių kalbos kursas Hebrajų universitete, Jeruzalėje. Jį netrukus pradės ten skaityti dr. Tamara Buchienė, kuri pra-ėjusiais mokslo metais kai ku-riuos kalbotyros dalykus, jų tar-pe ir lietuvių kalbą, dėstė Chi-cagos universitete. Dabar Heb-rajų universitete, Jeruzalėje, pla-nuojama įsteigti Baltistikos sky-rių. Dr. Tamara Buchienė jame hebrajų kalbą skaitys lietuvių kalbos kursa ir įvadą į baltų fi-lologiją. Šitas lietuvių kalbos ak-centas Izraelyje taipgi rodo vis didėjančią dėmesį lietuvių kal-bai mokslo pasaulyje. Tik ar lygiai auga mūsų pačių dė-mesys savo gimtajai kalbai?

• Edvardas Viskanta, žino-mas lituanistas ir vertėjas, kele-tą metų kalbėjęs Rusijoje, dabar iš naujo išvertė italų rašytojo Giovanni Boccaccio (1313-1375) veikalą Dekameroną, šimto į-vairiausio turinio novelių rinki-nį. Dail. L. Paškauskaitės api-pavidalinta knyga buvo „Vagos“ leidyklos šiais metais išleista.

• „Antikvariato“ knygynas jau kuris laikas veikia Trakų gatvėje Vilniuje. Jame yra 4000 senų knygų. Seniausias rankraš-tis (lotynų kalba) siekia 1410 metus. Esanti Kojalavičiaus „Lie-tuvos istorija“, išleista 1630 m., senosios S. Daukanto, M. Valan-čiaus, Juškevičių raštų laidos ir kitos lietuviškos knygos — rete-nybės. Jos greitai išgrabsto-

PARDUODAMI
IS MODELINIŲ NAMŲ BALDAI
30% iki 50% nuolaida.
Galima pirkti dalimis ir išmokėtinai.
SOUTHWEST FURNITURE CO.
6200 S. Western Tel. GR 6-4421

Mieli lietuviai, praleiskite žie-mą šiltoje ir saulėtoje Arizono-jė, naujame lietuviškame mote-lyje:

Angela Motel

2114 W. Buckeye Rd.,
Phoenix, Ariz. 85009
Telef. 252-1265

25 vienetų motelis, labai šva-rus ir ramus, nemokama tele-vizija, nemokamai atvežam ir nuvežam į aerodromą, autobusų ir geležinkelio stotis.

Savininkai:

M. ir M. DAMBRAUSKAI

nimų „Nepriklausomybės sau-lė“. Pats laureatas, jau sulaukęs gražaus 85 metų amžiaus, at-vyksta į Chicago rengiamą iš-killmę. Jam bus įteikta Lietuvių fondo premijai skirtoji tūkstanti-nė.

Šalia garbingojo veterano ten pat bus įteikta premija ir švie-timo Tarybos skelbtajai literatūros jaunimui konkursą laimėjusiai mūsų jaunosios kartos rašytojai Danutei Brazytei - Bindokienei. O literatūrinę vakaro iškillmę dar papuoš solistės Valentinos Koj-e-lienės dainų recitalas.

• Iki Vytauto Mačernio me-morialinio poezijos „Visiones Clarissimae“ inscenizavimo beli-ko tik viena savaitė. Visas pasta-tymas ir muzika Dariaus Lapin-sko. Spektaklį rengia, minėdama 25 metų sukaktį nuo poeto mir-ties, ateitininkų studentų Korpl. Šatrija. Visa tai įvyks spalio 18 d. (šeštadienį) 8 val. vak. Jaunimo centro didžiojo salė, Chicagoje. Aldona Stempuzienė, Karilė Baltrušaitytė, Leonas Barauskas, Bronius Maciukevičius, kun. Alg. Kezys, S. J. ir visos būrys Chicago akademinio jaunimo šiuo metu įtemptai dirba, repe-

mos, nes nustatytos labai aukš-tos kainos. Į šį knygyną pateku-si ir žinomo prof. Augustino Ja-nulaičio bibliotekos dalis. Labai turtinga teisės mokslų biblioteka perleides kauniškis adv. R. Bur-kevičius. Klaipėdiečiai mokyto-

Aktorė Zita Kevalaitytė - Visockie-nė vadovaus ant vaikų literatūros popietei rytoj (spalio 12 d.) 3 val. popiet Jaunimo centre, Chicagoje.

jai pensininkai Roicevičiai per-leidę retą liūonikos-prūsikos ir lituanikos knygų lobyną. Iš šio knygyno knygas perkančios ir okup. Lietuvos bibliotekos.

• Palangoje Va'neikių gat-vėje prie namo, kuriame kitados gyveno M. K. Čiurlionis ir jo žmona rašyt. Sofija Kymantaitė -Čiurlionienė, įtaisyta bareljefinė paminklinė lenta, kurią padarė D. Palukaitienė. Šiame name gy-vendamas, Čiurlionis sukūręs gar-siąją „Išros sonatą“.

ATSIŪSTA PAMINĖTI

• I LAISVĖ, 1969 m. spalio, Nr. 46 (83). Lietuvių Fronto Bičiulių politikos žurnalas. Išeina tris kartus metuose. Redak-torius —Leonardas Valiukas, P. O. Box 75893, Los Angeles, Calif. 90005. Administruoja A-leksas Kulnys, 1510 East Merced Ave., West Covina, Calif. 91790. Metinė prenumerata JAV ir Ka-nadoje \$5.00, visur kitur—\$3.00.

1. AR TUREJOTE NEMALONIŲ PATYRIMŲ, SIUNCIANT do-vanų siuntinius savo giminėms?
2. AR JOSŲ GIMINES TUREJO PRIMOKĖTI MUITO?
3. AR JOSŲ SIUNTINIAI BUIVO SUGRAZINTI I J. A. V.?
4. AR TREKO DAIKTŲ JOSŲ SIŪSTUOSE SIUNTINIUOSE jųsi giminėms?
5. AR LAUKĖTE SU ROPESČIU pakvitavimo už siuntinį dėl užte-s-to pristatymo,

KAD VISO TO ISVENGTI, pasinaudokite patarnavimu vienos iš se-niausių ir patikimiausių firmų

GLOBE PARCEL SERVICE, INC.

39 metų geras rekordas ir patikima reputacija įsigijo daugybę patenkintų klientų J. A. V. bei jų g'minių U. S. S. R. Visi skyriai turi prityrusį per-sonalą — Turi didelių pasirinkimų įvairių prekių. Igaloti: Podarogifts, Inc. primate užsakymus DOVANŲ PĄZYMEJIMŲ — Certificates MAIS-TUI ir KITIEMS GAMINIAMS iš Sovietų.

Pasiteiravimui ir dėl katalogų kreipkitės į centrinį ofisą arba jo skyrius.

CENTRINIS OFISAS Globe Parcel Service, Inc.

716 Walnut Street, Philadelphia, Pa. 19106

Phone (215) 925-3455

IR JO SKYRIAI:

Philadelphia, Pa. 19123	1013 No. Marshall St.	WA 5-8878
Baltimore Md. 21224	3208 Eastern Ave.	DI 2-2374
So Boston, Mass. 02127	390 West Broadway	AN 8-8764
Chicago, Ill. 60632	4102 Archer Ave.	FR 6-6399
Chicago, Ill. 60622	2242 W. Chicago Ave.	BE 5-7788
Cleveland, Ohio 44119	787 E. 185th Street	486-1836
Detroit, Mich. 48210	6490 Michigan Ave.	TA 5-7560
Elizabeth, N. J. 07206	956 Elizabeth Ave.	201-354-7608
Hamtramck, Mich. 48212	11415 Jos Campau Ave.	365-6350
Hartford, Conn. 06106	11 Charter Oak Ave.	tel 249-6255
Kansas City, Kansas 66102	18 S. Bethany	AT 1-1757
Latham, N. Y. 12110	465 Troy-Schenectady Rd.	tel. 785-4495
Los Angeles, Calif. 90026	2841 Sunset Blvd.	213-382-1568
Miami, Fla. 33138	6405 Biscayne Blvd.	FR 9-8712
Minneapolis, Minn. 55414	217 E. Hennepin Ave.	FE 2-4908
New Britain, Conn. 06052	97 Shuttle Meadow Ave.	224-0829
New York, N. Y. 10003	101 First Ave.	OR 4-3930
Omaha, Neb. 68107	5524 So. 32nd Street	731-8577
Parma, Ohio 44134	5432 State Road	749-3033
Pittsburgh, Pa. 15222	346 Third Ave.	GR 1-3712
Rochester, N. Y. 14621	683 Hudson Ave.	BA 5-5923
San Francisco, Calif. 94122	1236 — 9th Ave.	LO 4-7981
Seattle, Wash. 98103	1512 No. 39th Street	ME 3-1853
South River, N. J. 08882	168 Whitehead Ave.	201-257-2113
Springfield, Mass. 01103	1840 Main Street	736-9636
Trenton, N. J. 08611	730 Liberty Street	RE 4-8354
Vineland, N. J. 08360	Parish Hall, West Landis Ave.	LY 9-9163
Worcester, Mass. 01604	82 Harrison Street	609-691-8423
		617-798-3347

NEW YORK OFISAS

220 Park Avenue South, New York, N. Y. 10003

Tel. 212-982-8410

LEO'S SINCLAIR SERVICE

LEONAS FRANKUS
Stabdžiai, Sankabos, Transmisijos,
Tune-up ir Motorų Remontas

5759 So. Western Ave.

Kansas 58th Street

Telefonas — PROspect 8-9533

G E L E S

Vestuvėms, banketams, laidotuviams
ir kitokioms progoms
GUZ A U S K U

REVERLY HILLS GFLINCYA
2443 W. 63rd Street, Chicago, Illinois
Tel. FR 8-0833 — PR 8-0834

SKELBIMŲ „DRAUGA“.

DRAUGAS, šeštadienis, 1969 m. spalio mėn. 11 d.

7

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

B. R. PIETKIEWICZ, Prez.

2555 West 47th Street Tel. LAfayette 3-1083

PLENTY OF FREE PARKING SPACE

5 1/4%

4 3/4%

Mokamas už Vieną Me-
to Certificate sąskaitas
Minimum \$5,000.00

Naujas aukštas divi-
dendų mokamas už
mėsavimo sąskaitas.

PINIGAI ĮNESTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMČIUS NUO 1 D.

Dividendai mokami sausio ir liepos mėn. 31 d.

VALANDOS: PIRMAD. ir KETVIRTAD. ... 9 v. r. iki 9 v. v.
ANTRAD. ir PENKTAD. ... 9 v. r. iki 5 v. v.
SEŠTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. — Trečiad. uždaryti

PETKUS

TĖVAS IR SŪNUS
MARQUETTE FUNERAL HOME

TRYS MODERNISKOS KOPLYČIOS

2533 West 71st Street Tel. 476 2345
1410 So. 50th Ave., Cicero Tel. TO 3-2108-09

AIKSTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

PIRKITE DABAR TIESIOG NUO
MR. NELSON
SAVININKO

SAINT CASIMIR
MONUMENT CO.

3914 West 111th Street

Didžiausias Paminklams Planų

Pasirinkimas Visame Mieste.

Telef. — CEdarcrest 3-6335

Vienas blokas nuo kapinių

MAZEIKA & EVANS

FUNERAL HOME

THREE
AIR-CONDITIONED CHAPELS

Parking Facilities

6845 SOUTH WESTERN AVE. REpublic 7-8600

EUDEIKIS

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI

Dovydas P. Gaidas — Geraldas F. Daimid

TRYS MODERNISKOS KOPLYČIOS

4330-34 South California Avenue

Telefonai: LA 3-0440 ir LA 3-9852

4605-07 South Hermitage Avenue

Telefonas — YArds 7-1741-2

Perskaite Draugą, duokite kitiems pasiskaityti

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI

Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai

STEP. C. LACK IR SŪNOS

(LACKAWICZ)

2424 W. 69th Street Tel. REpublic 7-1213

2314 W. 23rd Place Tel. VIRginia 7-6672

PETRAS BIELIONAS

4348 S. California Ave. Tel. LAfayette 3-3572

ANTANAS M. PHILLIPS

3307 S. Lithuania Ave. Tel. YArds 7-3401

POVILAS J. RIDIKAS

3354 S. Halsted Street Tel. YArds 7-1911

JURGIS F. RUDMIN

3319 S. Lithuania Ave. Tel. YArds 7-1138-1139

VASANTIS - BUTKUS

1446 S. 50th Ave., Cicero, Ill. Tel. OL 2-1003

Mutual Federal Savings

AND LOAN ASSOCIATION

2212 W. CERMAR RD.,
Chicago, Ill. 60608

Virginia 7-7747

PETER KAZANAUSKAS, PRESIDENT

We Offer To Savers

SAVINGS CERTIFICATE

5 1/4%

6 or 12
MONTH
\$10,000
or MORE

4 3/4%

Passbook Savings
Accounts

Paid Quarterly

Computed and Paid

as of:

Mar. 31 — June 30

Sept. 30 — Dec. 31

5%

6 or 12
MONTH
\$5,000
or MORE

Savings certificates issued

for six months or one

year—in minimum

amounts of \$5,000.00,

and thereafter in

multiples of \$500.00.

Earnings are paid at

maturity.

Moterų gyvenimas

Redaguoja St. Semėnienė, 6507 S. Troy St., Chicago, Ill. 60629
Tel. 925-5988

Ruduo ir mados

GAILUTĖ VALIULIENĖ

Spalvų pajautimu ir savitu grožio ieškojimu pasižymi lietuvių. Šią būdą žymė ypač išryškina tradicinė madų paroda Jaunimo centre. Ji išreiškia ne tik norą dirbti ir skirtingai puoštis, bet ir paremti mergaičių vasaros stovyklą, vedamą Putnamo seselių. Tuo idealizmu užsidegusios moterys ir merginos nesigaili ilgiausių darbo valandų ir šios dvi dienos Jaunimo centre tampa laukiama švente. Dailiai išsipuošę ir žiūrėję, pridėdamos vakarui dar daugiau iškilmingumo ir žvilgesio. Atrodo, kad šios madingai nusiteikusios moterys dar dega artimo meilės ir lietuviškumo dvasia. Pačios veikliausios ir visų darbų vedėjos Marijos Remienės žodžiais: "Norėjome šiais šeimos metais parodyti visus šeimos narius ir apšviesti vyrus." Įtraukti visus šeimos narius labai pasisekė. Nuo mažiausio keturmečio modeliutojo Linuko Olšausko iki sumanios moters, kurios rankų darbo nerinių parodos pasiekimas įrodė visų generacijų įnašą. Gal tėvelių žiūrų tarpe ir mažai tebuvo, tačiau jų rūpesčių ir darbų išlaikymo žmonos, dukros ir sūnūs galėjo didžiulius savo sugebėjimus ir skonių.

Paroda labai sumaniai buvo suskirstyta į tris dalis.

Giedrių veidų jaunimas

Madų komentatorė — visų mėgiama aktorė Julija Cijūnienė stebino greitai ir poetiškai žodžiu, kartais net vykusiai užkalbindama patį modeliutoją.

Scena, meniškai išdekoruota G. Draugienės, džiugino akis. Spalvingi baravykai, musmės ir didžiulės paežerės smilgos šviešiai žaisme sudarė rudens nuotaiką.

J. Ralio muzika atitiko rūbų paskirties ritmą. Jaunimui pliekė šių dienų greitą vibravimą, popietiškiems rūbams ir vakarui jau liejo svajingas valsų melodijas.

Atsidarius scenai, visas būrys pasigėrėtinai giedrių veidų, dailiai apsirengusių, atstovavo mūsų jaunimą, pasirengusį žengti į mokyklą ir gyvenimą. Tai Vytas Beleska, Ingrida Blekytė, Rūta Butvilaitė, Danutė Endrijonaitė, Rita Staniulytė ir Rimvydas Vasiukevičius. Jaunieji neapvylė žiūrovų. Lyg iš renesanso laikų, lengvais žingsniais plaukė D. Endrijonaitė rugiagėlių spalvos melynumo ir mamytės rankų darbo megzta suknele. Pražingsniavo V. Beleska plačiais žingsniais tautinius raštus pamėgdžiojančiomis kelnėmis. Rimvydas juodas kailių švarkas primena pirmą šalto vėjo pūstelėjimą. Neatsilikio ir patys mažieji: Jūratė Arštikaitė, Fausta Bobinaitė, Timotiejus Higgins, Margarita Kulytė, Rūta Kulytė, Aušrinė Mikutaitė, Linas Olšauskas ir Vilija Račiūnaitė. Jie su balionu, gėlyte ar meškučiu drąsiai perėjo apšviestą taką ir nusilenkė stebėtojams. V. Račiūnaitė jau net visai savarankiškai ir grakščiai nusiėmė apsiaustuką ir kojos pristatymu jautėsi svarbia modeliutoja.

Mamytės ir dukros temą išvystė ypač Regina Kulienė su Rūta, apsirengusios močiutės megztais žieminiiais apsiaustais.

Mamytė Stasė Olšauskienė su

Lineliu rusvai apsirengę pirmą kelionę į mokyklą.

Ilgi apsiaustai ir vakariniai rūbai

Akys dar neįpratusios prie ilgų, gatvei skirtų apsiaustų, primenančių pavargėlius ir elgetas. Norėtum tikėti, kad tokia mada neįprasta. Kur kas daugiau ploičių susilaukia gintarais puoštos eilutės.

Rudens spalvingumą išsako ir pačios modeliutojos. Jos grakščios ir žavios: Dalia Bartkienė, Vida Bartkienė, Nijolė Binderytė, Elena Blandytė, Liuda Griauzdienė, Sigutė Konley, Regina Kulienė, Aldona Leitienė, Milda Memėnaitė, Stasė Olšauskienė, Roma Prapuolenienė, Nijolė Vengrienė, Virginija Bobinaitė.

Prinokusio obuolio raudonumu dvelkė Sigutės eilutė. Vida ypatingai lengvu apsiaustu priminė skriejantį auksinį rudens lapą. E. Blandytė savo puikiais deriniais ir megzimu stebino visas nepajėgiančias nerti.

Koncertų ir puotų sezonas jau čia pat. Ir nušvito N. Vengrienė auksinėmis vakaro kelnėmis ar I. Bernatavičienės stilingu raudono aksomo vakariniu deriniu. N. Binderytė E. Tutlienės sukurtu baltu vakariniu palto tamsiai žalia suknele prašlėmė nakties burtais. Stilizuotos tulpės sidabro siūluose kalbėjo apie Blandytės gabumus. Ar meškėnai, ar žebenkštys, ilgo ar trumpo plauko, liemenės, švarkai ar apsiaustai — tai vis N. Burštė-

no, turtingos pasirinkimais, kailių krautuvės įnašas. Net ir salės kampe stovinti palmė pražydo balta kailine apykakle. Tai šio dosnaus asmens dovana laimingai žiūrovi. Tarp palmės lapų slėpėsi ir mūsų brangių mėninkų paveikslai: B. Morkūnienės ir R. Jautokaitės. Tai dovanos laimėjimams.

Praturtino šią parodą ir siūtų rūbų kūrėjos: M. Arštikienė, I. Bernatavičienė, A. Dulaitienė, M. Helpren, S. Olšauskienė, M. Memėnaitė, R. Kulienė, B. Prapuolenienė.

Kaip neįvertinti ir megztų rūbų grožį? Juos paruošė: E. Blandytė, J. Dočkienė, E. Katelienė, D. Elsbergienė, S. Endrijonienė, R. Kulienė, V. Skridulienė.

Kai paskutinį kartą išsiriškio scenoje modeliutojos ir gausios plokštimos išsukė E. Tutlienę į sceną, gėlės prisegimas buvo atpildas už daugelį nemigo ir darbo naktų. Jos įnašas į šią parodą tikrai didelis.

Dažnai salėje prasilenkdavo D. Gradinskienė, maloniai užkalbindama svečius. Skubėjo ir Pr. Petrulienė su St. Tumosiene, kviesdamos modeliutojas vakarui. Dirbo daug rankų ir giedrių žmonių, išsinešdami tik mažą prisiminimą. Geltonų rožių puokštė nerūgus ir Remienės prisiminimuose, o atnaujinę vasarą džiūgaus kelios dešimtys mergaičių, dažnai tik stovyklose turtėdamos vienintelį lietuviybės ryšį.

Elena Blandytė modeliuoja Putnamo seselių rėmėjų suruoštą madų parodą, Jaunimo centre, Chicagoje.

Madų parodos Chicagoje dalyvės. Iš kairės į dešinę: M. Remienė, aktorė J. Cijūnienė, Sigutė Konley, A. Leitienė, L. Griauzdienė, M. Memėnaitė, V. Bobinaitė, R. Prapuolenienė, V. Bartkienė, S. Olšauskienė, R. Kulienė, N. Binderytė, D. Bartkienė, N. Vengrienė.

Dviejų solisčių pokalbis apie lietuvių liaudies dainų interpretavimą. Metropolitan ir Miuncheno operų solistė Lilija Sukytė ir Lietuvos Valstybinės operos solistė, o drauge ir iškilioji liaudies dainų interpretatorė Vincė Jonuškaitė.

Žurnalistė Rasa Gustaitytė

S. GEDVILIENĖ

Rasa Gustaitytė yra viena labiausiai pasižymėjusių lietuvių žurnalistė, dirbančių Amerikos spaudoje.

Kaip reporterė, ji karjerą pradėjo Washington Post, perėjo į Herald Tribune, talkininkavo New Yorker Magazine, The Reporter, Cosmopolitan, Evergreen ir kitoms leidykloms.

Užtikrinus sau vardą rimtoje amerikiečių spaudoje, pasirinko sau "free lance writer" karjerą.

Labiausia ją išgarsino 326 puslapių knyga "TURNING ON". Ši knyga yra išleista McMillan leidyklos 1969 m. kovo mėn. Leidykla yra viena iš didžiausių Amerikoje, kuri šią autorę pristato kaip "top journalist reporter". Jau trečioji minimos knygos laida pasirodė rinkoje. O liepos mėn. "Turning on" išleido Weindenfeld - Nicolson leidykla Londone, Anglijoje.

"Turning on" knygoje autorė atskleidžia mums tą krizę, kurią dabar jaunoji karta išgyvena, parodo lūžį pasaulėžiūroje, parodo ligi šiolinių moralės vertybių bei papročių perversimą.

Norėdama arčiau susipažinti su pačiomis problemomis ir priemonėmis kovai su jomis, autorė pati, apsišarvavusi didele drąsa, įsijungė į kolektyvinius eksperimentus institucijose kaip Esalem institutas Californijoje, į Charlotte Silver vadovaujamus bandymus pojučiu tobulinimo srityje, o taipgi stebėdama hipių komunų gyvenimą.

Sioje sensacingoje knygoje ji rado progos paminėti, kad esanti lietuvių kilmės ir vaikystę praleidusi Lietuvoje.

Pirmasis R. Gustaitytės bandymas rašyti buvo "Melissa Hayden", kur autorė aprašo žinomą Amerikos baleriną gyvenimą ir jos laimėtą triumfą. Knygute tinka jaunuoms mergaitėms. Aprašydama M. H. gyvenimą Rasa G. parodo, kad balerina gali būti ne tik balerina, bet moterimi, žmona, motina.

Be to, Rasa G. yra parašiusi knygute vaikams "Mixed up Max". Tai yra pasaka, bet pagrindinė tema yra paimita iš tikro atsitikimo.

O jos pirmas bandomasis rašinėlis buvo sukurtas, jai būnant 7

Rasa Gustaitytė, knygos "Turning on" autorė.

metų amžiaus. Įvyko tai Lietuvoje, vasarą, tetos ūkyje ir pagaliai įtaisius šieno kūgio viršūnę.

Rasa yra buvusio Lietuvos aviacijos viršininko, generolo Antano Gustaičio ir Bronės Gustaitienės dukra. Savo pavardę autorė labai gerbia, pokalbyje per Margučio radiją yra aiškiai pasisakiusi, kad ir ištekęs ji tuo pačiu Rasos Gustaitytės vardu pasirašinė. Ir nepamiršta savo žymaus tėvo — lėktuvo "Anbo" konstruktoriaus, kas net amerikiečių specialiuose žurnaluose buvo minima. Tik neseniai šeima sužinojo, kad jais, išvežtais į Rusiją 1941 m., buvo bolševikų nužudyti.

Motina, Bronė Gustaitienė, galingoji sesuo, dirbdama ligoninėje, dar randa laiko priklausti ir aktyviai dalyvauti šiose organizacijose: Gailėtingųjų seserų, Birtutininkių, Aero klubo, Lietuvių moterų klubų federacijos Chicago klubo.

Rasa, karo audrų nublokšta į Ameriką kartu su motina, dviem sesutėmis ir močiute, pateko į New Yorką. Čia ji baigia pradžios mokyklą, gaudama net medalių. Už ką? Už puikų anglų kalbos apvaldymą.

Iš ten, kaip stipendininkė, pateko į Dana Hall College preparatory school, kurią baigė "cum laude".

Ir vėl gauna stipendiją. Ši karta į Oberlin College Ohio. Besimokydama, Rasa atostogas praleisdavo, dirbdama įvairius darbus, daugiausia kaip padavėja kurortuose. O vieną vasarą nuėjo dirbti į fabriką kaip "assembly line" darbininkė. Greta uždarbio, jai rūpėjo patirti, kaip 8 valandų įtemptas, mechaniškas, monotoniškas darbas veikia darbininką.

Kriaušės — rudens derliaus pasididžiavimas

STEFANIJA STASIENĖ

Ruduo spalvingas ir turtingas. Medžių šakose prinokę vaisiai savo spalvingumu, gardžiu kvapu bei tobula forma vilioja kiekvieną. Ypač daug kriaušių šį rudenį pastebėjome prekyboje. Vaisių pirkkliai, rašdami apie šių metų derlių, pastebi, jog ypač kriaušės nepaprastai gerai užderėjo ir vaisiai pasižymi ypatingu sultingumu, gražia forma ir šviesa žieve. Tai rodo, jog jos bus atsparios gedimui ir prinokusios galės ilgai išsilaikyti.

Iš žinomųjų atmainų reikia paminėti šias: Seckel, Bosc ir Bartlett. Seckel vidutinio dydžio kriaušė; šiek tiek gelsvos spalvos ir prinokusi — pilna smulkių taškučių.

Bosc atmaina pasižymi sultingumu, saldumu ir savo aromatu. Iš visų čia minėtų atmainų išsiskiria Bartlett, kuri šiame krašte labai populiari. Tai sultinga, saldi kriaušė. Medžiai veda gausiai ir vaisiai gerai laikosi. Tinka valgymui, virimui džiovinimui ir t. t. Išvirus šias kriaušes sirupe ir jas vėliau padžiovinus, gauname lyg ir saldianius, kurie labai tinka tortams puošti ir kitur. Ši atmaina tinka ir sultims gaminti, tik reikia nauti nepernokusias, nes tada sultys skairesnės.

Apskritai, kriaušės patartina agyti prinokusias ir, žinoma, žalias — nevirtas jos labai turtingos vaisių cukrumi, kuris, kaip ir medus, sužadina virškinimą ir engvai patenka į kraują. Jose

Baigus kolegiją, kurią laika dirbo Chicagoje Womens Voters organizacijoje. Susitapčius pakankamai pinigų, įvykdė savo svajonę — aplankė Europą.

Skautiškai, kukliai gyvendama, susisiekimui naudodama pigiausias priemones, dažnai dviračiu ar tiesiog nuosavas kojas, Europoje išbuvo 5 mėnesius. Bent kiek pavyko padirbėti Tarptautinėje studentų organizacijoje, o Alpeose padėti žemių užversta kaimėli.

Mokėdama, be lietuvių ir anglų kalbų, dar prancūzų, vokiečių ir italų — galėjo pažinti daug kraštų, jų gyventojus ir papročius.

Grįžus iš Europos, tęsė mokslą, įstudavusi į Columbijos universiteto žurnalistikos skyrių, kur įgijo magistro laipsnį. Pastaruoju laiku pastoviai apsigyveno pamėgtame San Francisco. Čia gyvendama, ji nenutraukė ryšių su Washington Post, New Yorker, Cosmopolitan, Reporter, užmezgdama naujus ryšius su Californijos žurnalais.

Šį rudenį ji buvo pakviesta į Santaros suvažiavimą skaityti pasakaitas, kurią prelegentė sugėbėjo auditoriją labai sudominti.

Gyvendama Chicagoje, Rasa priklausė Santaros organizacijai, o būdama New York, talkininkavo žurnalui "Lituanus".

Baigiant, norėjusi mūsų jaunai žurnalistei Rasai Gustaitytei palinkėti sėkmės pasirinktoje žurnalistės karjeroje.

Putnamo seserų rėmėjų madų parodos Chicagoje rengėjos. Iš kairės į dešinę: aktorė J. Cijūnienė, O. Gradinskienė ir M. Remienė.

Nuotr. V. A. Račkausko

esančios rūkštys taip pat labai naudingos mūsų kūnui, nes palengvina skilviui virškinimą ir kovoja prieš nepageidaujamą bakterijas. Kadangi jos greit perneina į kraują, tad jų veikimas irgi ryškus, kovojant organizmui su besivystančia liga. Tad stenkimės prie normalios mitybos šį rudenį patiekti savo šeimai ir kriaušių. Ar jas valgysime tiesiog iš rankos ar kurioj nors kitoj formoj nesvarbu.

Kriaušės su varškė

Štai pvz., mokiniam iš mokyklos parėjus, priešpiečių ar suaugusiems galime pamėginti, kad ir šį patiekalą.

Asmeniui imti vieną ar kelias kriaušes, nuplauti ir nulupti. Perpjauti per pusę ir išimti sėklas. Lėkštelę iškloti salotų lapu ir uždėti paruoštą kriaušę. Šiek tiek užlašinti citrinos sunkos, uždėti pusę puodelio varškės ir ant viršaus keletą riešutų. Tinka stambių miltų juodos duonos riekelė ar stambių kvietinių miltų bandelės, užteptos sviestu.

Gražus ir sektinas pavyzdys

Čikagiečius, sekančius gyvenant kultūrinių programų 11-tąjį televizijos tinklą, spalio 8 d. maloniai pradžioje baletas "Pe'ėjas ir Melisandė" (muzika J. Sibeliaus), kuriame pagrindinę Melisandės rolę šoko mūsiškė lietuvaite. Pastatymo metu pirmoje eilėje ir stambiausiomis vaidėmis buvo įrašyta BIRUTĖ BARODCAITĖ.

Nei vardas, nei pavardė nė kiek neiškreipti, net su galūne "aitė". Tai pavyzdys visai mūsų moterijai, mėgstančiai pašalės įtakoje savo pavardės "suvyrinti". Birutė nuo'at šoka Illinois Ballet trupėje, kurios pastatymas buvo ir čia minėtas baletas.

● Pionierišką vaikų literatūros popietę šį sekmadienį (spalio 12 d.) 3 val. popiet Jaunimo centro didžiojoje salėje rengia "Eglutės" talkininkės Chicagoje. Tai bene pirmą kartą mūsų parodytas toks dėmesys vaikams skirtajai literatūrai. Kiek jaučiama, popietės programos dalyviai įvykiui rengiasi visu rimtumu ir visu spalvingu išradingumu. Popietės programoje dalyvaus šie mūsų rašytojai: Birutė Pūkelevičiūtė, Aloyzas Baronas, Jonas Minele, Nijolė Jankutė - Užabalienė, vaikų mėgiama Pupučio autorė sesuo Ona Mikailaitė, o taipgi ir aktorai — Zita Kevalaitė-Višockienė, Kazys Veselka, solistė Dalia Kučėnienė ir kt.

Ne tik mažiesiems, bet ir visai šeimai neateiti į šią popietę būtų didelis nuostolis. Popietės staigmenų tarpe bus ir naujų B. Pūkelevičiūtės "Žirgėlių" plokštelių (jau antrosios) pasirodymas ir Aloyzo Barono naujos knygos vaikams išleidimas.